

1983/84:49

Torsdagen den 15 december em.

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes till en början av andre vice talmannen.

10 § Beskattningen av realisationsvinster på börsaktier, m. m.

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1983/84:11 om beskattningen av realisationsvinster på börsaktier, m. m. (prop. 1983/84:48).

Utskottets hemställan om att betänkandet skulle avgöras efter endast en bordläggning bifölls av kammaren.

Anf. 128 Förste vice talman INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande behandlar proposition 48 om beskattning av realisationsvinster m. m. på börsaktier. Finansministern framhåller i propositionen att "ett brett intresse för aktiesparande är från allmänna utgångspunkter positivt och bör uppmuntras".

Det är en klok och sund inställning. Men tyvärr lever regeringen inte som den lär – alldeles tvärtom. Den ena attacken efter den andra har i stället under det senaste året riktats mot det aktiesparande man säger sig vilja uppmuntra. Strävan förefaller snarast vara att åter försätta aktiesparandet i stryckklass och att göra det svårare för den enskilde att spara i aktier.

Under det år som gått sedan regeringsskiftet har regeringen föreslagit bl. a. följande klara försämringar för aktiesparandet:

1. Den diskriminerande dubbelbeskattningen av aktier har återinförts genom att det 30-procentiga avdraget för mindre aktieinnehav slopats.

2. En 20-procentig utdelningsskatt på aktieutdelningar har införts. Det betyder att vi i år trippelbeskattar aktieutdelningar.

3. Det mycket framgångsrika skatte- och skattefondssparandet har rivits upp och skall ersättas med ett allemanssparande. Det sparande som åstadkoms den vägen torde främst komma att placeras i statsskulden, inte i riskvilligt och lågavkastande aktiesparande.

4. Om några dagar skall vi ta ställning till den s. k. vinstdelningsskatten på

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

aktiebolag, som skall finansiera de kollektiva löntagarfonderna. De kommer givetvis att minska lönsamheten i aktiebolagen och på sikt minska utdelningen, som redan ligger långt under banksparandets.

5. För en stund sedan fattade den socialistiska majoriteten ett beslut som innebär en i stort sett tredubblad förmögenhetsbeskattning för 1983 i jämförelse med 1982. Med tanke på att börsaktierna normalt bara avkastar ett par procent kommer denna höjda förmögenhetsskatt tillsammans med inkomstskatten att kunna få direkt konfiskatoriska effekter redan vid ganska låga förmögenheter.

6. Nu behandlar vi förslaget om en väsentlig skärpning av realisationsvinstskatten på aktier samt en omsättningsskatt på aktier.

Dessa ändringar skulle inte bara försvåra omsättning av aktier utan också leda till ett milt talat imponerande krångel vid deklarationen och för skattemyndigheterna. Varje aktiepost som säljs skall nämligen antas utgöra ett genomsnitt av säljarens tidigare förvärv genom köp, nyemissioner, fondemissioner, nya köp, gåvor eller arv. Detta gör att det i praktiken är helt omöjligt att utföra eller kontrollera de utredningar som krävs när äldre aktier säljs.

Genom en schablonregel, enligt vilken inköpspriset för äldre aktier antas motsvara halva försäljningspriset, har behovet av utredningar kunnat kraftigt nedbringas. Dessutom har det funnits ett extra avdrag som gjort försäljningar upp till 15 000 kr. om året skattefria.

Nu skärps schablonregeln så att inköpspriset antas motsvara endast en fjärdedel av försäljningspriset. Om försäljningspriset inte är minst fyra gånger så högt som inköpspriset kan schablonregeln i allmänhet inte användas.

Det gör att behovet av komplicerade utredningar kommer att bli desto större, och vi kan vara fullständigt förvissade om att både deklareranter och skattekontrollanter bildligt talat kommer att slita sitt hår i förtvivlan. Jag skulle vilja fråga utskottets talesman hur det här stämmer överens med det myckna talet om enklare deklarationer.

Det är riktigt att genomsnittsaktien stigit kraftigt de senaste åren. Och visst finns det de som kunnat göra betydande realisationsvinster. Men det finns också många som har haft sina aktier i många år och som under hela 1970-talet fick vidkännas en betydande urholkning av aktiernas värde. Verkliga folkaktier som Volvo och SKF med många små aktieägare tappade ända upp till 80 % av sitt värde.

De sjunkande börsvärdena innebar inte bara stora realförluster för aktiespararna. Eftersom börsvärdet mestadels sjönk till betydligt mindre än halva substansvärdet omöjliggjordes i praktiken nyemissioner.

De åtgärder som vidtogs av de borgerliga regeringarna för att underlätta aktiesparande och upphäva missgynnandet av aktier har inte bara lett till en välkommen popularisering av aktiesparandet. De har också lett till att aktiernas värde på nytt närmar sig substansvärdet och att företagets behov av riskvilligt kapital kunnat tillgodoses. Men alla de åtgärder som beslutats eller som föreslås kommer att på nytt försvåra aktiesparandet. Jag skulle därför

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

vilja fråga utskottets talesman: Vilken eller vilka av de föreslagna eller beslutade åtgärderna är ägnade att underlätta det breda aktiesparande som enligt propositionen "från allmänna synpunkter" var så "positivt och bör uppmuntras"?

Realisationsvinstskatten är redan internationellt sett hög för aktier som är äldre än några år. Den är dessutom evig. I Danmark och Norge upphör t. ex. reavinstbeskattningen av aktier efter tre års innehav. Vi yrkar därför i reservation 1 avslag på förslaget. Vi gör det också för att inte ytterligare kränga till deklaraionsförfarandet och deklaraionskontrollen.

Vi gör det också, herr talman, för att inte ytterligare förvärpa den högst otillfredsställande situationen med förmögenhetsskatt också på den del av aktiens värde som utgör latent skatteskuld. Om en aktiesparare köpt sin aktie för 100 kr. och börsvärdet är 400 kr., skall han betala förmögenhetsskatt på 400 kr. – detta trots att han måste betala realisationsvinstskatt på 120 kr., om han skulle sälja aktien. Jag skulle vilja fråga utskottets talesman, om han tycker att det är tillfredsställande. Jag skulle också vilja fråga honom, om han anser att det är riktigt att vi skall beskatta riskvilligt sparande i aktier hårdare än alla andra länder gör.

Skulle kammaren inte bifalla avslagsyrkandet i reservation 1, hemställer vi i andra hand att kammaren beslutar att höja schablonavdraget vid aktieförsäljning från 3 000 kr. om året till 4 500 kr. om året. Aktier skulle då alltjämt kunna säljas för 15 000 kr. per år utan att krångliga utredningar om anskaffningspris m. m. skulle behöva göras.

Herr talman! Jag har i det föregående kritiserat alla de åtgärder eller förslag som är ägnade att ytterligare diskriminera aktiesparandet. Till detta kommer förslag om en omsättningsskatt på aktier. Det bör med skarpa framhållas att propositionen inte varit föremål för sedvanlig remissbehandling och inte heller underställt lagrådets prövning. Det borde säga sig självt att konsekvenserna av ett förslag av den här arten är svåra för att inte säga omöjliga att överblicka utan tillgång till synpunkter från dem som förslaget berör. Förslaget har således inte beretts i den ordning som förutsätts i grundlagen. Att det är ett otillbörligt hafsigt förslag bestyrks också av de skrivelser och uppaktningar som gjorts. Vissa justeringar har också gjorts av utskottet, men de räcker inte på något vis.

Så sent som för ett halvt år sedan anförde finansutskottet apropå vpk-motioner om bl. a. omsättningsskatt på aktier att de "skulle riskera få negativa verkningar" och "under alla omständigheter kräva omfattande utredningsarbete innan de kan genomföras". Nu, ett halvt år senare, skall en omsättningsskatt drivas igenom utan varje uns av det "omfattande utredningsarbete" som då ansågs krävas "under alla omständigheter".

Bankföreningen har också framhållit att omsättningsskatten i den föreslagna utformningen kan väntas få besvärande konsekvenser, dels genom att konkurrenssituationen för svenska banker och svenska fondkommissionärer på den utländska aktiemarknaden allvarligt försämrats, dels genom att utländska aktieplacers affärer dras från Sverige med förlorad tjänstexport och minskat intresse för svensk aktiemarknad och svenskt näringsliv som

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

följd. Utskottsmajoriteten har endast i obetydlig utsträckning kunnat tillmötesgå dessa synpunkter, trots att man uppenbarligen blivit väl medveten om det orimliga i situationen. Då den föreslagna skatten är dubbelt så hög som det courtage som fondkommissionärer genomsnittligt debiterar på utlänningars aktieaffärer saknar de själva möjlighet att ta på sig kostnaden i avvaktan på en justering.

Herr talman! Sedan skatteutskottet behandlade ärendet har det inkommit ytterligare fakta, som tillställts utskottets ledamöter. Det gör att jag anser det nödvändigt att yrka på återförvisning till utskottet för ytterligare beredning av skatteutskottets betänkande 11. Skulle detta yrkande inte bifallas, ber jag att få yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 3.

Anf. 129 INGEMAR HALLENIUS (c):

Herr talman! I centerns partimotion om den ekonomiska politiken har vi redovisat våra principiella synpunkter på de föreslagna skattehöjningarna. Vad vi där anfört är också tillämpligt på förslaget om införande av en omsättningsskatt på värdepapper. Skattehöjningar som läggs på det produktiva sparandet är särskilt skadliga. Fälldinregeringarna stimulerade till produktivt sparande. Skattefondssparandet och skattereduktionen för aktieutdelningar är ett par exempel. Det har stimulerat fler att bli aktieägare, och vi har här kunnat notera en mycket stark ökning. Den socialdemokratiska regeringen har vidtagit åtgärder som innebär risk för att sparande i icke produktiva investeringar i stället kommer att öka. Man har avskaffat skattereduktionen för aktieutdelningar och skattefondssparandet. Vidare har man infört den särskilda vinstskatten för aktieutdelningar. Det är betydande försämringar som har gjorts. Att nu införa en särskild omsättningsskatt på aktier anser vi vara helt orimligt.

Sparandet i aktier har ökat och även antalet aktieägare. Det är viktigt att detta fortsätter. Sparandet är lågt, och därför behöver vi stimulans till sparande, inte pålagor.

Det är också en dåligt förberedd proposition.

Förslaget om denna omsättningsskatt har inte varit föremål för sedvanlig remissbehandling, och det har inte underställts lagrådet för prövning. Det är också omöjligt att överblicka konsekvenserna av ett sådant här förslag utan tillgång till synpunkter från dem som förslaget berör.

Särskilt anmärkningsvärt är propositionens förslag att omsättningsskatten också skall omfatta affärer med utländsk anknytning. Den tidigare stämpelavgiften utgick inte på dessa affärer. Det innebär att svenska banker och fondkommissionärer inte har någon möjlighet att konkurrera med sina utländska kolleger. Den ändring som utskottsmajoriteten föreslagit är inte tillräcklig.

Vi anser att ärendet bör återremitteras till utskottet, då förslaget inte beretts i den ordning som förutsatts i grundlagen. Eftersom ett yrkande härom har ställts, skall jag inte förlänga debatten ytterligare. Jag yrkar, herr talman, i första hand bifall till yrkandet om återremiss och i andra hand bifall till reservation 3.

Torsdagen den
15 december 1983

Herr talman! När man som tredje talare får möjlighet att äntra talarstolen brukar den tekniska beskrivningen av argumenten vara uttömd. Jag skall därför anlägga en mera principiell synpunkt på detta förslag.

För att säkerställa företagets behov av riskkapital behövs en väl fungerande aktiehandel. I en industrination som är så utomordentligt beroende av ett väl fungerande näringsliv som Sverige är detta ett livsvillkor. Den generella politiken från statsmaktens sida bör därför vara sådan att en stabilitet skapas på börsen.

Beskattningen bör fastställas till en rimlig nivå. Tvära kast beroende på börsens reaktioner på konjunkturutsikter och andra signaler bör inte förekomma.

Ett absolut villkor för att börsen skall fungera som kapitalkälla är att staten inte begagnar varje tillfälle att dra in vinster som uppstår. Aktieplaceringens möjlighet att hävda sig som sparform kommer nämligen då att allvarligt skadas.

Folkpartiet vill naturligtvis inte hävda att de skatteregler som gäller för beskattning av aktievinster i dag är idealiska, speciellt inte sedan den socialdemokratiska regeringen tagit bort de förbättringar den borgerliga regeringen införde. Det är inte därför vi går emot regeringsförslaget. Vi menar i stället att behov finns av genomgripande justeringar i reglerna. Vid en sådan översyn måste man se över beskattningens samtliga led.

Den totala beskattningen av företagets utdelningar på aktier är i Sverige mycket högre än i något annat land. Folkpartiet kan därför inte gå med på ytterligare skärpningar av beskattningen på utdelningar.

Ett avskaffande av dubbelbeskattningen på aktieutdelningar är enligt vår mening en absolut förutsättning för att en vettig ordning skall kunna skapas på området. Men regeringen är tydligen inte beredd att börja i rätt ände, och trots att den totala beskattningen av utdelat kapital är alldeles för hög, föreslås nu ytterligare skärpningar.

Värdestegringen på börsen har under senare år varit betydande. När man skall bedöma behovet av skärpningar av beskattningen av dessa värdestegringar, måste man ändå ta hänsyn till utvecklingen i ett längre tidsperspektiv, och då är inte förhållandet riktigt detsamma.

Börsvärdet har nu nått en nivå som på ett rimligt sätt motsvarar företagets substansvärde. Värdestegringar i stil med dem vi nu upplevt kommer sannolikt inte att ske i framtiden under förutsättning att inte det totala börsvärdet först pressas ned igen genom oövertänkta beskattningsåtgärder.

Naturligtvis kommer också fortsatta höga värdestegringar att kunna noteras för enskilda papper. Detta är dock inte något negativt som till varje pris måste bekämpas, utan en naturlig följd av förväntningar och framtidsbedömningar knutna till enskilda projekt och enskilda företag.

Sedan en tid tillbaka har intresset för sparande i aktier varit mycket stort, även hos människor som tidigare varit tveksamma till denna sparform. Detta har lett fram till att antalet aktieägare eller sparare i aktiefonder av skilda slag i dag uppgår till ca en och en halv miljon människor. För de nytillkomna

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

hundrausentals småspararna har aktiesparandet hittills varit en mycket god affär.

Naturligtvis har detta medfört en begynnande ägandespridning. Det har också medfört ett starkt stigande intresse hos allmänheten för svenska företag och svenskt näringsliv.

Det är en mycket positiv utveckling. Folkpartiet vill gå vidare på denna väg.

Regeringens politik på området går stick i stäv med våra strävanden. När vi menar att vi bör underlätta för anställda att bli delägare i de företag där de arbetar, motverkar socialdemokraterna detta genom kollektiva lösningar och försvårande skatteregler.

Svensk företagsamhet har naturligtvis också haft nytta av den utveckling som skett av aktiehandeln. Sedan en tid tillbaka har näringslivet kunnat tillföras allt erforderligt riskkapital genom en fungerande börs.

Självfallet har staten också tjänat och kommer i en framtid att tjäna på att börsvärdet nu har ökat till en realistisk nivå. Skatteintäkterna kommer att öka kraftigt genom detta utan att realisationsvinstskatten skärps.

Vilken eller vilka faktorer är det då som har skapat den här utvecklingen? Finansministern hävdade i en frågedebatt som jag hade med honom strax efter det att jag kommit till riksdagen, att det var den nytillträdda socialdemokratiska regeringen som hade skapat stegringen av börskurserna. Riktigt så enkelt är det nog inte. Börskurserna hade faktiskt ökat ganska kraftigt redan före den socialdemokratiska regeringens tillträde.

Utvecklingen förbryllar nog många, och jag skall inte försöka göra någon analys på den korta tid som nu står till buds.

En sak är emellertid helt uppenbar. Det skattefondssparande som trepartiregeringen införde och som tog sin början 1978 har spelat en avgörande roll för uppgången. Avkastningen på sparande i aktier förbättrades därigenom på ett markant sätt för den stora allmänheten. Det är min bestämda uppfattning att framtida analyser kommer att visa att denna åtgärd var en av de mest positiva på det ekonomiska området som vidtagits under hela 1970-talet.

Herr talman! Som jag påpekat i mitt anförande har aktiekurserna nu nått en sådan nivå att en ytterligare uppgång i takt med den som skett under de senaste åren är mycket osannolik. Mot bakgrund av detta resonemang står det helt klart att regeringens förslag om en sänkning av anskaffningsvärdet då den s. k. schablonregeln tillämpas inte är tillkommet med tanke på framtiden. Regeln är i stället tillkommen för att ta hand om redan gjorda kursstegringar.

I en framtid kommer den regeln att skapa mycket bekymmer då det gäller att fastställa rimliga anskaffningsvärden. Mot bakgrund av detta samt med tanke på vad jag har sagt i detta anförande – speciellt då om den mycket hårda totala beskattningen av utdelat kapital – kan folkpartiet inte acceptera regeringsförslaget.

Jag yrkar därför bifall till reservation 1.

Så några ord om omsättningskatten på värdepapper. Jag har tidigare i mitt

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

anförande berört hur viktigt det är för Sverige som industriland att tillgången till och tillförseln av riskkapital till näringslivet fungerar. Skattereglerna måste utformas så att de tar hänsyn till detta.

Regeringen föreslår nu en omsättningsskatt på handel med aktier. Skatten föreslås utgå med 0,5 % hos såväl säljaren som köparen. Fondkommissionärerna föreslås bli skattskyldiga för omsättning som de medverkar i.

Folkpartiet har yrkat avslag på förslaget i dess helhet. Skall aktiesparandet kunna hålla sin ställning gentemot annat sparande i ett läge där aktiemarknaden har stabiliserats, vilket nu synes ha skett, kan vi naturligtvis inte införa speciella skatter som drabbar denna typ av sparande, innan man över huvud taget har gjort någon vinst.

Till den del skatten drabbar köparen är den jämförbar med skatt på att sätta in pengar på banken. Skillnaden torde främst ligga däri att man vid ett normalt banksparande är tillförsäkrad en viss, på förhand bestämd ränta, medan aktiespararen inte har några sådana garantier.

De flesta torde nog hålla med om att det är tämligen orimligt att betala skatt på ett sparande när man över huvud taget inte vet om detta sparande kommer att ge någon avkastning. Omsättningsskatten är med andra ord berättigad endast i ett läge där aktiekurserna garanterat beräknas stiga. I ett läge där kurserna kan förväntas vika är skatt på inköp av aktier en orimlig konstruktion.

Till den del skatten belastar säljaren är den i de fall vinst uppstått inget annat än en skärpning av beskattningen av denna vinst. Skatteskarvningen är dock oacceptabel till sin konstruktion, eftersom den är helt godtycklig. Den står ju inte i någon som helst relativ proportion till vinsten.

Om en säljare står i begrepp att sälja aktier med förlust eller kanske rent av till ett lägre nominellt pris än han själv givit för dem, är den föreslagna omsättningsskatten rent horribel. Jag tror som sagt att de flesta håller med om att det är orimligt att betala skatt på ett sparande, när man inte vet om detta sparande över huvud taget kommer att ge någon avkastning.

Herr talman! Jag sade tidigare i mitt anförande att det är till fördel om aktiemarknaden kan hållas stabil. Spararnas intresse bör koncentreras till framtidsutsikterna för företagen på börsen, inte till huruvida aktiekurserna generellt kan väntas falla eller stiga.

En vettig realisationsvinstbeskattning av aktier måste därför basera sig på reella vinster och inte på omsättningen av aktier.

Som framgår av reservation 3 har regeringsförslaget inte varit föremål för sedvanlig remissbehandling. Det har inte heller underställts lagrådet för prövning. I propositionen har inte konsekvenserna för utlandshandeln med aktier belysts i någon godtagbar utsträckning. En lösning på detta problem har i stor hast skapats under utskottsarbetets gång. Från folkpartiets sida biträder vi därför yrkandet om återremiss.

Herr talman! Jag ställer härmed ett sådant återremissyrkande. F. ö. yrkar jag bifall till samtliga reservationer i betänkandet.

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

Anf. 131 TOMMY FRANZÉN (vpk):

Herr talman! En omsättningsskatt på aktiehandeln är ett gammalt vpk-förslag, som nu anammats av den socialdemokratiska regeringen. Vi anser denna tillnyktring vara bra. Enligt vår mening har det under en längre tid funnits anledning att beskatta handeln med aktier. Det är nämligen en ganska orimlig ordning att mat och liknande livsnödvändiga varor beskattas med en moms på mer än 20 %, medan handeln med aktier hittills inte beskattats med en enda procent.

När vänsterpartiet kommunisterna tidigare vid ganska många tillfällen krävt att en omsättningsskatt skall införas på aktier, har vi bemötts med de mest absurda motargument av ett enigt skatteutskott. Vi har dessutom i debatterna av både riksdagsledamöter och regeringsledamöter, borgerliga såväl som socialdemokratiska, fått veta att ett sådant förslag över huvud taget inte har att göra i ett ekonomiskt system av den typ som vi har i Sverige. Med andra ord: En omsättningsskatt på aktier är inte förenlig med det kapitalistiska systemet.

Därför är det intressant att se vilken förändrad attityd socialdemokraterna har intagit till detta skatteinstrument. Mot bakgrund av de väsentliga värdestegringar och förmögenhetsökningar som ägt rum framför allt under senare år – och som bl. a. har tagit sig exceptionella uttryck på börsen med den ena rekordnoteringen efter den andra – vore det på sin plats att nivån på omsättningsskatten, i likhet med vad vänsterpartiet kommunisterna har föreslagit, bestämdes till 10 %.

Ett förhållande som skatteutskottet i sitt betänkande 1982/83:50 anförde som ett problem, nämligen att man "vid en sådan beskattning inte skulle kunna ta hänsyn till realisationsförluster i samband med aktieförsäljning", utgör tydligen inte längre något problem. Från vpk:s sida har vi aldrig ansett detta vara ett problem.

I dessa besparingstider, då regeringen drar in på mängder av sociala gemensamma nyttigheter, vore det på sin plats med en mer välavpassad nivå på omsättningsskatten, för att därigenom finansiera dessa viktiga nyttigheter.

Utskottets socialdemokrater kan väl inte förneka att det finns en betydande förmögenhetsökning, som återspeglas i bl. a. aktiehandeln. I propositionen redovisas att omsättningen på börsen 1979 uppgick till 1,9 miljarder, medan regeringen beräknar omsättningen för 1983 till mellan 70 och 80 miljarder.

Denna kraftiga ökning av omsättningen har dessutom enbart spekulativa orsaker, för samtidigt med att de produktiva investeringarna i landet har lyst med sin frånvaro har aktiespekulationen ökat väsentligt. Det kan knappast ens för en som med hull och hår försvarar kapitalismen och monopoliseringen så som den i dag ser ut, vara en vettig utveckling när det enbart är ren och skär spekulering som skapar dessa förmögenhetsökningar, som också medverkar till att omfördela riksförmögenheten.

Regeringen föreslår vidare i propositionen, vilket också tillstyrks av utskottet, att den s. k. schablonregeln för beräkning av anskaffningskostnad

reduceras från 50 till 25 %. Vpk föreslår i motionen att denna beräkningsmetod helt utgår, då det även med den reducering som föreslås kommer att bli orimliga realisationsvinster som inte kommer att beskattas. Vidare menar vi att reavinster på aktier bör ha minst lika hög beskattning som arbetsinkomster. Regeln att endast 40 % av reavinsten tas upp till beskattning efter ett tvåårigt aktieinnehav måste enligt vår mening ändras så att 75 % av reavinsten tas upp. Jag har svårt att förstå att socialdemokraterna, som dock har sin bas inom arbetarklassen, kan acceptera att inkomster genom spekulation på aktiemarknaden skall vara så mycket lägre beskattade än inkomster av ett rejält arbete.

I gårdagens debatt tog jag finansföretaget Skrinet som exempel på den mycket liberala reavinstbeskattningen på aktier. Den som år 1980 satsade i aktier i detta företag kunde drygt två år senare plocka ut en vinst på ca 1 500 %. Bara 13 % av den enorma vinsten gick bort i skatt. Och detta var då i det fall där den skattskyldige skattade efter högsta marginalskatt, dvs. 80 %. Nolltaxerarna är inte nämnda. Med den ändring som regeringen föreslår förändras inte detta exempel speciellt mycket. Enligt regeringens förslag skulle motsvarande skatt efter ändringen utgöra endast 21 %, vilket vi från vpk tycker fortfarande är mycket liberalt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vpk-motionen 158 om en 10-procentig omsättningsskatt på aktiehandeln och en skärpt reavinstbeskattning på aktier.

Efter att ha hört inläggen från de borgerliga representanterna, särskilt från förste vice talmannen Ingegerd Troedsson, vill jag meddela kammaren att efter det att våra mer långtgående förslag har fallit kommer vi att stödja de förslag som regeringen har lagt fram.

Anf. 132 RUNE CARLSTEIN (s):

Herr talman! Förslaget om en skärpning av reavinstbeskattningen vid aktieförsäljning samt en omsättningsskatt på aktiehandeln skall ses som ett led i regeringens strävan att fördela krisens bördor. Även de välbeställda grupperna i samhället måste vara med och bära sin del av krispolitikens bördor.

Vad vi här diskuterar är ett förslag som innebär en ökning av skatteuttaget på handeln med aktier. Dels skärps reavinstbeskattningen på aktier som innehafts två år eller längre genom att förändringen av den s. k. schablonregeln när det gäller att beräkna anskaffningskostnaden för äldre aktier genomförs, dels föreslås en omsättningsskatt på handeln med aktier.

Det finns kanske anledning att inledningsvis nämna att handeln med aktier har ökat mycket kraftigt under de senaste åren. Även kursuppgången har varit mycket stark. År 1979 omsatte börsen, som Tommy Franzén sade, aktier för ca 1,9 miljarder kronor. Under innevarande år räknar man med att omsättningen skall överstiga 70 miljarder kronor. Sedan ingången av 1980 har kurserna på börsens aktier stigit med mer än 300 %.

Beträffande beräkningen av reavinster på aktier vill jag säga att bestämmelserna innebär att man för äldre aktier, dvs. sådana som innehafts mer än

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

två år, har att välja mellan två metoder för att fastställa anskaffningskostnaderna för aktierna.

Enligt huvudregeln beräknar man anskaffningskostnaden för en avyttrad aktie till ett belopp motsvarande den genomsnittliga kostnaden för samtliga äldre aktier av samma slag som den man avyttrat – det är den s. k. genomsnittsberäkningen.

Men vid sidan av huvudregeln finns det en schablonregel, som får tillämpas i fråga om äldre börsnoterade aktier och även i fråga om andelar i aktiefonder. Enligt den regeln får anskaffningskostnaden bestämmas till hälften av avyttringspriset efter avdrag för kostnaderna för försäljningen. Man kan uttrycka det annorlunda och säga att schablonregeln innebär att den skattepliktiga vinsten motsvarar 20 % av nettoförsäljningspriset.

Till detta bör läggas att man har rätt till ett avdrag med 3 000 kr. vid beräkning av vinst på äldre aktier. Det innebär att man utan skattekonsekvenser kan avyttra aktier till ett belopp av 15 000 kr. om året.

Det förslag som vi nu har att ta ställning till och som moderaterna och folktopartisterna motsätter sig innebär att man ändrar schablonregeln. I stället för att man som nu får ta upp halva försäljningspriset som anskaffningskostnad, får man enligt förslaget ta upp 25 % av försäljningspriset. Ändringen kan beskrivas så, att tidigare var den beskattningsbara vinsten 20 % av försäljningspriset, men den blir nu 30 % om man tillämpar schablonmetoden. Jag skulle vilja säga att det även med denna justering kan anses vara en låg beskattning av de vinster man gör i samband med den här handeln.

Moderata samlingspartiet och folktopartiet har i reservation 1 yrkat avslag på förslaget och anser att man skall behålla de nuvarande gynnsamma reglerna. I andra hand – om förslaget går igenom – yrkar man att det nuvarande avdraget med 3 000 kr. skall höjas till 4 500 kr. Man vill därmed göra det möjligt att även fortsättningsvis sälja aktier för 15 000 kr. om året utan några skattekonsekvenser.

Utskottsmajoriteten anser att det är skäligt att man räknar upp reavinsten enligt förslaget och att man har kvar avdraget på 3 000-kronornivån.

Jag ber därför att få yrka avslag på reservationerna 1 och 2.

Vpk har i sin motion yrkat att man skall avskaffa schablonregeln och att man endast skall få ta upp de verkliga anskaffningskostnaderna för aktierna. Om man läser propositionen finner man att även departementschefen övervägde möjligheten att avskaffa schablonregeln. Men med hänsyn till de utredningssvårigheter som uppstår när man skall fastställa den skattemässiga vinsten har departementschefen kommit fram till att det är bättre att ha kvar en enklare beräkningsmetod och i stället skärpa schablonregeln.

Vpk-motionen innehåller också krav på en höjning av de 40 % som man enligt de regler som nu gäller skall ta upp till beskattning. Vpk anser att den procentsatsen bör höjas till 75 %.

Utskottsmajoriteten har ansett att vpk-förslagen är alltför långtgående och har därför avvisat dem.

Så till omsättningsskatten vid handel med aktier.

Före 1979 hade vi en omsättningsskatt vid handel med aktier, obligationer

och värdepapper. Denna hade formen av en fondstämpel. Denna slopades vid utgången av 1979 främst av tekniska och administrativa skäl.

Det nu föreliggande förslaget innebär att man inför en omsättningsskatt som skall utgå med 0,5 % av köpesumman hos såväl säljare som köpare. En samlad borgerlighet har yrkat avslag på förslaget, eftersom man ser det som ett led i att skärpa beskattningen av aktiesparandet. Man kritiserar att förslaget inte har varit föremål för remissbehandling och att lagrådet inte prövat frågan. Till försvar för att frågan inte remissbehandlats eller att lagrådet inte har hörts kan anföras att det är angeläget att man snabbt inför en omsättningsskatt på aktiehandeln. Att 1 % omsättningsskatt, som det sammantaget blir fråga om, skulle medföra någon drastisk förändring av handeln med aktier och värdepapper har jag svårt att tro. Börshandeln tycks inte i nämnvärd grad ha påverkats sedan förslaget blivit känt. De som köper och handlar med aktier får i någon mån vara med om att bidra till kostnaderna för krispolitiken.

Jag är övertygad om att det här är nödvändigt. Vi vänder oss nu till flera grupper i samhället och kräver långtgående insatser för att få ordning på landets ekonomi.

I sin motion anser vpk att den föreslagna omsättningsskatten är alltför blygsam. Vpk föreslår att man skall höja den till 10 %. Tommy Franzén nämnde att mervärdesskatten på livsmedel är över 20 %. Jag skulle vilja säga att det är två skilda ting. Det här är fråga om omsättningsskatt. Om Tommy Franzén skulle fullfölja sin tankegång, skulle han inte ha stannat vid 10 % utan skulle ha gått längre, upp till 24 %, som mervärdesskatten ligger på. Det går inte att jämföra dessa två ting. Utskottsmajoriteten anser att vpk-kravet är alltför långtgående.

Med hänvisning till det anförda ber jag att få yrka avslag på reservation 3.

Tidigare talare har tagit upp en del frågor. Jag fäster mig vid det Ingegerd Troedsson sade, att vi nu rivit upp skattefondssparandet och omöjliggjort för folk att spara i aktier. Det är inte riktigt på det sättet. Vi har ersatt det nuvarande skattefondssparandet med allemanssparande. Det finns goda möjligheter att spara även i aktier inom allemanssparandet. Det sparandet innebär ju att man slipper skatt på såväl utdelning som värdestegring. Man har alltså goda möjligheter att få till stånd ett stort sparande även inom allemanssparandet.

Det har begärts återremiss av ärendet till utskottet för behandling när det gäller omsättningsskattedelen. Orsaken till detta är tydligen att Aktiefrämjandet och börshandlare har hört av sig och tyckt att vi inte tagit tillbörlig hänsyn till utländska köpare. Skatteutskottet har gjort den justeringen av propositionens förslag att det inte skall utgå någon omsättningsskatt då det är fråga om handel med utländska värdepapper och då köparen är utländsk och fondmäklaren svensk. Däremot skall omsättningsskatt utgå vid handel med svenska värdepapper, även om det är utländska köpare inblandade i affären. Om vi inte skulle behandla utländska köpare på detta sätt, skulle det innebära att vi premierar de utländska aktörerna på den svenska aktiemark-

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

naden. Det skulle dessutom medföra kontrollproblem och även risk för missbruk.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga till dem som talar för en utvidgning. Vi har ju en hel del s. k. valutautlåningar som har lämnat det här landet av skatteskal och funnit för gott att bosätta sig i London eller i Schweiz. De skulle då bli befriade från omsättningsskatt när de handlar med svenska värdepapper, medan de som bor i vårt land och ordentligt betalar sina skatter skulle få betala omsättningsskatt på sin hantering av värdepapper. Är det en rimlig ordning?

Herr talman! Jag ber till sist att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Anf. 133 Förste vice talman INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Varför skall de välbeställda slippa undan? sade utskottets värderade ordförande. Den frågeställningen innebär nog att ta litet väl ytligt på det hela. Vad vi vill är att underlätta näringslivets tillgång till riskvilligt kapital, underlätta nya investeringar. Och vi vill göra det inte minst i syfte att åstadkomma de ökade arbetstillfällena som inte minst socialdemokraterna säger sig vilja eftersträva. Vi vill också ha en vettig aktievinstbeskattning och aktiebeskattning över huvud taget – just för att bredda aktiesparandet till de många människorna. Vi vill göra många fler delaktiga i produktionsmedlen.

Jag ställde en del frågor till utskottets ordförande. Jag är inte nöjd med svaren, även om Rune Carlstein har gjort vissa försök att svara på några delfrågor.

Jag frågade bl. a.: Varför skall man beskatta produktivt sparande i aktier hårdare här än i alla andra länder, hårdare än för allt annat sparande? Varför skall improduktivt sparande slippa undan så mycket lättare i alla avscenden?

Jag frågade också: Varför skall vi införa reavinstskatteregler som kommer att medföra ett krångel utan like? Den nya schablonen kommer att kunna användas endast om man säljer aktier för mer än fyra gånger inköpspriset. I alla andra fall nödgas man göra utomordentligt krångliga utredningar. Och skattefolket säger öppet att de inte klarar av det.

Jag frågade också om Rune Carlstein ansåg det vara tillfredsställande att man förvärrar den djupt otillfredsställande situationen med förmögenhetsskatt också på den latent skatteskulden. Nu ökar ju den latent skatteskulden genom de nya schablonreglerna, samtidigt som förmögenhetsskatten ökar.

Jag frågade vidare på vilket sätt man söker underlätta det breda aktiesparande som från allmänna synpunkter var så positivt och borde uppmuntras, enligt propositionen. Allemanssparandet, svarar Rune Carlstein. Men vi vet ju helt klart att det är ett sparande till statsskulden som kommer att favoriseras genom det nya allemanssparandet. Och varför struntar man också i det "omfattande utredningsarbete som under alla omständigheter krävs" om man skulle införa en omsättningsskatt på aktier? Det var ju den uppfattning som också socialdemokraterna förfäktade så sent som för ett halvår sedan.

Rune Carlstein säger att en omsättningsskatt på 1 % inte kan vara så

farligt. Men då skall man vara medveten om att vid en årlig börsomsättning på 70 miljarder kommer skatt att utgå med 700 miljoner. Det motsvarar en indragning av 12 % av allt nytt riskvilligt kapital på börsen i år.

Rune Carlstein tyckte nu att det inte var så viktigt att ömma för de utländska aktieköparna. Det finns en mycket enkel lösning här, nämligen att avslå förslaget om en omsättningsskatt på aktier.

Herr talman! Under den här diskussionen har inget framkommit som gör att jag ändrar mitt yrkande om återförvisning till utskottet för förnyad beredning.

Anf. 134 INGEMAR HALLENIUS (c):

Herr talman! Rune Carlstein sade att handeln med aktier har stigit kraftigt. Jag ser det som mycket positivt, för det bevisar att det är det produktiva sparandet som har ökat. Det är ju viktigare att näringslivet får tillgång till kapital än att det skall placeras i improduktiv verksamhet.

Vidare sade Rune Carlstein att börshandeln inte har påverkats av förslaget om omsättningsskatt. Självfallet kan den inte ha gjort det, eftersom omsättningsskatten ännu inte har genomförts. Däremot är det möjligt att börshandeln stimuleras tills omsättningsskatten genomförs, eftersom många kanske väljer att göra aktieaffärer, innan omsättningsskatten träder i kraft. Det faktum att börshandeln ännu inte har påverkats är inget tecken på hur omsättningsskatten kommer att påverka aktiehandeln. Jag är övertygad om att omsättningsskatten kommer att leda till en minskning av omsättningen.

Det är också viktigt att de svenska företagen i Sverige – banker, fondkommissionärer – har möjligheter att konkurrera med de utländska företagen. Får de inte samma villkor tar de utländska bankerna och kommissionärerna hand om dessa affärer. Det är från svensk synpunkt fel.

Anf. 135 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Rune Carlstein ställde frågan om det är rimligt att skatteutlänningar skall kunna köpa sina aktier utan att betala den här omsättningsskatten. Svaret från folkpartiet på den frågan är ja. Eftersom vi yrkar avslag på ett införande av omsättningsskatt kommer ingen att få betala den. Då anser jag att det knappast kan anses vara orimligt att även valutautlänningarna slipper göra det.

Det kan i sammanhanget vara bra att påpeka att det skulle vara en rimlig ordning om valutautlänningarna kunde bo kvar i Sverige också och handla med sina aktier och sköta sina affärer här. Men dit kommer vi inte om vi fortsätter på den väg som vi slagit in på, nämligen att ha det hårdaste skattetrycket i världen.

Skattereglerna fastställs ju för framtiden, och det jag efterlyste i mitt anförande var fasta skatteregler, som man inte behöver ändra fram och tillbaka.

Det är helt riktigt att vi nu har haft en mycket kraftig uppgång på börsen. Men ser man det i ett historiskt perspektiv har inte uppgången varit så stor. Jag vill inte ha skatteregler som innebär att man vid ett tillfälle skärper

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

reglerna och vid ett annat tillfälle mildrar dem. Det är inte lämpligt att ha det på detta sätt. Resultatet av de skärpningar som vi totalt inför är att vi ytterligare skärper kostnaderna för företagen när det gäller att skaffa sig riskkapital. Detta kan naturligtvis i dagens läge synas ha ett visst fog för sig, men det är ett ytterligt kortsiktigt synsätt. Vi vet att svensk industri i fortsättningen inte kommer att ha den ställning som den i dag kanske har på grund av att den har haft en viss nytta av devalveringen.

Omsättningsskatten med en halv procent för köparen och en halv procent för säljaren innebär i praktiken en procent på samtliga köp. Jag förstår egentligen inte varför man skall behöva göra på detta sätt – om det är för att mildra det hela och för att det skall se litet bättre ut, eller om det är för att öka byråkratin. Ingen kommer ju att köpa aktier för att behålla dem för livet, därför drabbas man av 1 %.

I en framtid skall alltså börshandeln kunna konkurrera med annat sparande, och den skall göra det i ett läge, där jag hoppas att vi håller börskurserna på en nivå som motsvarar substansvärdena i företagen. Annars, Tommy Franzén, kommer det att gå mycket illa. Med ert förslag blir det kortfattat så här:

10 % omsättningsskatt skulle på kort tid driva ned börskurserna till ett realistiskt lågt värde. Ingen skulle efterfråga aktier, därför att man inte skulle kunna förvänta sig en sådan avkastning att det hela skulle gå ihop.

Spekulationen skulle då få en jordmån som aldrig förr. Den spekulation i aktier som vi har upplevt är ju beroende av att vi har haft en börs som varit grovt undervärderad. Genom att man har fått upp värdena har man nu kommit i ett rimligt läge.

Anf. 136 TOMMY FRANZÉN (vpk):

Herr talman! Jag vill börja med att ta upp den diskussion som Rune Carlstein förde om anskaffningskostnaden. Om jag förstod honom rätt menade han att det skulle ställa till stora svårigheter vid utredningen av den anskaffningskostnad som skulle gälla, om man använde sig av huvudregeln vid beräkning av reavinsten.

Jag har litet svårt att fatta logiken i det resonemanget. Samtidigt som den här schablonregeln nu ändras, så att anskaffningsvärdet reduceras från 50 till 25 %, blir det – såvitt jag förstår – avsevärt fler som kommer in i bilden och som kommer att använda huvudregeln när det gäller att beräkna anskaffningskostnaden. Med det argument som Rune Carlstein använde borde man i så fall inte ha föreslagit en sänkning av schablonvärdet från 50 till 25 %. – Det var kanske den förre finansministerns utgångspunkt när han 1975 föreslog 50 %. Vad vet jag?

Men det är bra att Rune Carlstein också medger att det med den här reduceringen av schablonvärdet från 50 till 25 % fortfarande är en mycket låg beskattning. Jag kan inte låta bli att upprepa det – det måste väl kännas litet beklämmande med så låg beskattning på aktiehandeln, när beskattningen på arbetsinkomster är avsevärt högre.

Sedan, Rune Carlstein, till frågan om momsens och matmomsens kontra

omsättningsskatt på aktier. Visst är det två skilda ting! I gårdagens finansdebatt tog Hans Petersson, vpk-representanten, i en replikomgång just exemplet med limpan och aktien. Och visst är det väsentlig skillnad på limpan och aktien – limpan behöver man faktiskt för att överleva, men inte aktien. Man kan leva utan den!

Sedan några ord till Ingemar Hallenius. Han talade om att det är viktigt med ett produktivt sparande, som det som sker genom affärerna på börsen. Jag vill inte hålla med Ingemar Hallenius om att det är ett produktivt sparande som sker där – i varje fall inte det som skett från 1979 till dags dato. Det är rena spekulationsaffärer som bedrivs där. Det finns inte ett uns av produktiva investeringar som bakgrund till de enorma börsökningarna.

Sedan slutligen några ord till Kjell Johansson: Ja visst – en 10-procentig omsättningsskatt på aktierna skulle säkerligen hämma aktiemarknaden, den skulle säkert också hämma börsen. Jag tror faktiskt att det här samhället skulle tjäna på det. Vi har ju inte varit speciellt betjänta av en nära nog schizofren spekulationsmarknad, helt skild från utvecklingen av ekonomin i övrigt i det här landet.

Anf. 137 RUNE CARLSTEIN (s):

Herr talman! I mitt inledande anförande sade jag att det här förslaget skall ses som ett led i regeringens strävan att fördela krisens bördor. Jag tycker att det är ganska upplysande och avslöjande att varje gång vi presenterar ett förslag som på det här sättet lägger till rätta litet av allt det som ni höll på med under de sex år som det satt en borgerlig regering, så går ni samfällt emot förslaget. Ni vill inte vara med om att försöka få litet mer rättvisa i fördelningen av bördorna.

Är det så orimligt att de som har gjort stora vinster under årens lopp på aktiehantering får vara med och hjälpa till litet grand? Det gäller 1 % på omsättningen – 0,5 % för köparen och 0,5 % för säljaren – och det gäller en skärpning av reavinsten, så att man i fortsättningen får betala ungefär 30 % i vinstskatt i stället för 20 % som det har varit tidigare. Jag tycker att det är ganska rimliga krav vi ställer på dem som arbetar med värdepapper och aktier jämfört med de krav som vi ställer på en rad andra medborgare i detta land.

Sedan frågade jag, beträffande detta att undanta de s. k. valutautlåningarna från omsättningsskatten, om ni tycker att det är rimligt att de som av skatteskal har lämnat vårt land skall ha en gynnsammare situation när det gäller att handla med aktier än de som bor i vårt land. Och ni anser tydligen att det skall vara på det sättet. Kjell Johansson tyckte att vi skall se till att de stannar i landet i stället. Ja, Kjell Johansson, många av dessa människor passade ju på att flytta under den tid då vi hade borgerlig regering. De ser helst att de slipper betala skatt helt och hållet – det är ju ur deras synpunkt den största lycka man kan uppnå. Jag tycker inte att vi skall uppmuntra sådant genom att öppna möjligheter att undgå beskattning.

Man kan naturligtvis ha olika principer när man fastställer en beskattningsform. Man kan göra som ni tydligen vill från den borgerliga sidan – öppna en

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

*Beskattningen av
realisationsvinster
på börsaktier,
m. m.*

hel del möjligheter och luckor i förslaget. Jag tycker att vi skall gå den rent motsatta vägen – ha så få undantag som möjligt. Visar det sig sedan att det blir sådana konsekvenser att det inte är bra, så får vi rätta till det. I alltför stor utsträckning har vi i vår skattelagstiftning medgett sådana här undantag, och varje gång blir vi besvikna därför att de missbrukas. Man hittar olika utvägar för att undgå beskattning. Vi borde lära oss av det och göra så få undantag som möjligt.

Jag framhårdar i uppfattningen att det är ett bra förslag som regeringen har presenterat, och jag yrkar även fortsättningsvis bifall till förslaget.

Anf. 138 Förste vice talman INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Mycket kort till utskottets ordförande:

Vi vill i allra högsta grad ha rättvisa. Men vi vill ha rättvisa mellan produktivt sparande och improduktivt sparande. Alla de åtgärder som regeringen har vidtagit under det senaste året har gått i rakt motsatt riktning.

Vår grundinställning är att produktivt sparande i riskvilligt kapital, i aktier, inte får beskattas hårdare än alla andra former av sparande. Det gäller både inkomstbeskattningen, förmögenhetsbeskattningen och – på längre sikt – reavinstbeskattningen. Reavinstbeskattningen är evig. Den tar ingen som helst hänsyn till om man har ägt aktierna i två år eller under hela 1970-talet.

Målet för våra förslag och reservationer är att vi vill ha en verklig rättvisa, inte minst därför att vi menar att det också är ägnat att underlätta just för Sverige att komma ur krisen, att underlätta för industrin att bygga ut och att underlätta för flera människor att få de arbeten som de behöver.

Anf. 139 INGEMAR HALLENIUS (c):

Herr talman! Ett kort svar till Tommy Franzén, som sade att det här är fråga om en enorm ökning av börsvärdena. Ser man till utvecklingen under en tioårsperiod, finner man emellertid att så inte är fallet. Börsvärdena motsvarar i dag ett realistiskt substansvärde, vilket de bör göra. Jag tror inte att det framöver kommer att bli så stora ökningarna. Det nya kapital som har tillförts aktiehandeln och börserna har inneburit att företagen fått möjlighet att nyemittera och få ett produktivt kapital.

Anf. 140 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Rune Carlstein frågade mig om det är orimligt att de som har fått de stora vinsterna skall hjälpa till. Nej, jag tycker inte alls att det är orimligt. Jag tycker att alla skall hjälpa till. De betalar också skatt på sina höga inkomster. Gör de inte det beror det på andra saker, som man bör rätta till.

Orimligt däremot är, som Ingegerd Troedsson sade, att vi har regler, som gör det så dyrt för företagen att skaffa nytt kapital. Det vore bra om vi hade regler, som innebar att sparande i produktionsmedel ställde sig fördelaktigt. Ingen skulle bli lidande, vilket Tommy Franzén påstår. Tvärtom skulle hela landet tjäna på det.

Slutligen helt kort till Tommy Franzén: Aktier klarar man sig utan, sade

han. Ja, det tror katten att Tommy Franzén klarar sig utan aktier. Han är ju socialist.

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

Anf. 141 TOMMY FRANZÉN (vpk):

Herr talman! Jag tror inte att Kjell Johansson skulle ha blivit så förskräckligt mätt, om han inte hade en limpa utan bara litet papper att stoppa i munnen och försöka leva vidare på.

I denna debatt som i så många andra går vänsterpartiet kommunisterna det arbetande folkets ärenden. Ni på den borgerliga kanten går kapitalspekulanternas ärenden. Det är den stora skillnaden.

Anf. 142 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Det blir, Tommy Franzén, inte flera limpor utan aktier.

Överläggningen var härmed avslutad.

Återförvisningsyrkandet

Kammaren biföll med 144 röster mot 170 det av förste vice talman Ingegerd Troedsson under överläggningen framställda yrkandet om återförvisning av betänkandet till utskottet för ytterligare beredning.

Återförvisningsyrkandet hade alltså bifallits med erforderlig majoritet, dvs. minst en tredjedel av de röstande.

11 § Föredrogs

skatteutskottets betänkanden

1983/84:9 om beskattning av energi m. m. (prop. 1983/84:28 och 1983/84:37),
1983/84:14 om vissa ändringar i företagsbeskattningen (prop. 1983/84:64),
1983/84:15 om förlustavdrag efter ägarskifte (prop. 1983/84:63) och
1983/84:18 om ändringar i taxeringsförfarandet m. m. (prop. 1983/84:58).

Anf. 143 ANDRE VICE TALMANNEN:

Skatteutskottets betänkanden 9, 14, 15 och 18 kommer att behandlas i tur och ordning. Voteringarna äger rum i ett sammanhang efter avslutad debatt.

Först upptas skatteutskottets betänkande 9 om beskattning av energi m. m.

Beskattning av energi m. m.

Anf. 144 KARL BJÖRZÉN (m):

Herr talman! I proposition 28 om beskattning av energi görs inledningsvis en del fina uttalanden. Det framhålls där bl. a.:

”En tillförlitlig energiförsörjning till låg kostnad är en viktig förutsättning för ekonomisk och social utveckling.”

Nyligen har vi kunnat läsa i pressen att energiskatterna under innevarande år kommer att uppgå till ca 18 miljarder kronor, vilket är en ökning från

*Beskattning av
energi m. m.*

föregående år med ca 3 miljarder. Det rimmar enligt min uppfattning ganska dåligt med målet att få en låg kostnad. Det är väl snarare så att energiskatteområdet har blivit något av en mjölko för finansministern.

Litet längre fram i propositionen framhålls att det "krävs en medveten och långsiktig statlig politik. Inte minst viktigt är att ge klara besked till energianvändarna om hur statsmakterna avser att utnyttja skattesystemet."

Detta låter nog bra. Utskottsmajoriteten uttrycker i sin skrivning sitt tillstyrkande av vad som anförs i propositionen genom att skriva att det föreligger ett angeläget behov av att väl genomtänkta principer för beskattningen på energisektorn läggs fast för en lång framtid.

Jag skulle redan nu vilja fråga utskottets talesman hur man skall fatta detta. Är det ett mål som skall uppnås någon gång långt fram i tiden, eller anser man att man med proposition 28 har uppfyllt detta syfte? Om utskottets talesman vill hävda det senare, vill jag påstå att man har misslyckats. Ett sådant påstående saknar nämligen all trovärdighet.

Om man vill hitta en karaktäristik av socialdemokratisk energiskattepolitik, behöver man bara se tillbaka på vad som hänt under det sist förflutna året. De stora höjningarna av energiskatterna har ju med något enda litet undantag inte genomförts av energipolitiska skäl utan har helt andra orsaker. Man införde en särskild skatt på vattenkraft därför att man ansåg att man behövde beskatta övervinster på vattenkraft – vad nu det kan vara.

Sedan fick vi stora energiskattehöjningar, som skulle finansiera en del av inkomstskatteomläggningen. Mycket av energiskattepengarna användes också till att finansiera arbetsmarknadspolitiska insatser. Till slut blev det så att energiskattemedel även skulle användas till förbättringen av ubåtskyddet.

Med det anförda har jag velat visa att det egentligen inte finns något sammanhang i den socialdemokratiska energiskattepolitiken. Med den proposition som behandlas i skatteutskottets betänkande 9 har man inte gjort saken mycket bättre. Visst lägger man fram förslag till vissa relationer mellan skattesatserna på olika energiråvaror osv., men det är också många saker som man skjuter på framtiden. Det framhålls t. ex. på ett ställe: "Jag avser att senare till detta riksmöte återkomma till frågan om styrningen av elvärmeutbyggnaden." Vidare anförs: "Till frågan om höjning av skatten på bensin – – – har regeringen anledning att återkomma." I ett annat sammanhang heter det:

"Jag avser att inom kort återkomma i frågan om tillståndsprövning av nya koleldade förbränningsanläggningar."

Också när det gäller eventuell skatterabatt för blyfri bensin vill man återkomma senare. Man har alltså inte lyckats åstadkomma något sammanhängande program, som kan stå sig för lång tid på energiskatteområdet.

Vidare verkar det som om urvalet av frågor, vad man har skjutit på till senare tillfälle och vad man tagit fram så långt att man kunnat föreslå skattesatser, inte är riktigt konsekvent handlagt.

När det gäller blyfri bensin sägs det att man bör ta ställning till den frågan samtidigt som man tar ställning till bilavgaskommitténs betänkande. Det har

jag inga invändningar emot – det tycker vi på moderat håll verkar förnuftigt.

I fråga om kolet skall man återkomma till frågorna om tillståndsprovningen. Vi vet att miljöfrågorna spelar en mycket stor roll för priset och för möjligheterna att introducera kol. Där skjuter man inte på ställningstagandet, utan man föreslår skatter. Det har vi på moderat håll inte heller gjort några invändningar emot, och detta av två skäl: dels inser vi att nuvarande kolskatt är orimligt låg i förhållande till andra energiskatter, dels vet vi ingenting om när regeringen behagar återkomma till de viktiga tillståndsfrågorna.

Ett tredje område är skattebefrielsen för inhemska bränslen. Man har i regeringskansliet tillsatt en särskild arbetsgrupp, som kallas biobränslegruppen. Om det är riktigt som det står i näringsutskottets yttrande kommer den gruppen senare i år att avlämna en rapport med förslag till åtgärder. Om det senare i år skall komma en sådan rapport, borde man rimligtvis kunna avvakta den. Vi har därför tyckt att man nu inte bör fatta beslut i denna fråga. Vi yrkar i reservation 3 avslag på propositionen i den delen.

När det gäller kolet finns det en annan inkonsekvens i propositionen. Man förordar nämligen en fast relation mellan skatten på kol och skatten på olja. Det har vi på moderat håll inga invändningar mot – det tror vi kan vara klokt. Det är faktiskt så att alla partier i utskottet är eniga om grundprincipen.

Men några rader tidigare i propositionen sägs det att man med hjälp av skatte- och avgiftspolitikern kommer att så långt som möjligt eftersträva fasta prisrelationer mellan kol och olja. De där två principerna går ju inte riktigt ihop. Antingen har man fasta relationer mellan skattesatserna eller också använder man skattemedlet för att få fasta prisrelationer. Det kan bara stämma om det vore så lyckligt att marknadskrafterna fungerade så att man fick fasta prisrelationer utan att använda skatter som styrmedel.

Det verkar som om energiministern här försökt sitta på två stolar eller rida på två principer. Det kanske inte är så bekvämt. Jag vet inte om hon tänkt sig att hon i så fall kan använda någon av dess principer nästa gång hon vill höja skatterna.

I våras tog jag mig friheten att säga att jag tyckte att den socialdemokratiska energiskattepolitiken hade blivit en enda soppa. Jag tycker inte att det har blivit så mycket bättre med proposition 28, utan det är nog samma soppa som förut. Om ett sådant uttryck inte anses passa i den här talarstolen, kan vi säga att vi fått ett lapptäcke av ungefär samma slag som det berömda lapptäcke som vi fick på inkomstskatteområdet redan på Gunnar Strängs tid som finansminister.

Det här lapptäcket blir ju bara brokigare. Vi har i nästa vecka att ta ställning till ett förslag om avgifter, som det kallas, på energiområdet. Dessa avgifter är ju inte någonting annat än specialdestinerade energiskatter. Men de får inte behandlas ihop med övriga energiskatter, utan de kommer för sig. Jag vet inte om det är för att försvåra överblicken eller om det är för att göra lapptäcket brokigare.

Jag tror att det finns all anledning att vara besviken på den här propositionen och att det finns all anledning för bilägare, hyresgäster och

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningsav
energi m. m.*

villaägare att hysa farhågor för ytterligare oangenäma överraskningar även på energiområdet från skattehöjarpartiet socialdemokraterna. Men hur har då socialdemokraterna hamnat i den här båten? I reservation 1 från moderat håll har vi antytt att vi tror att det beror på att man har en övertro på skatternas användbarhet som styrinstrument i energipolitiken. Vi hävdar att det är omöjligt att åstadkomma ett logiskt och konsistent skattesystem på energiområdet om ett så stort antal, ofta mot varandra stridande, syften som anges i propositionen samtidigt skall tillgodoses.

Den väg vi anvisat är mervärdeskatt på energiområdet. Jag är angelägen att framhålla att det förslag vi framför inte är detsamma som majoriteten i energiskattekommittén framlagt, utan närmast överensstämmer med den reservation som den moderata ledamoten i energiskattekommittén Lennart Blom avgav. Tanken på att övergå till mervärdeskatt på energi har stötts framför allt från näringslivshåll, särskilt från industrin och kraftföretagen. Men även en del statliga instanser har stött tanken, statens vattenfallsverk och statens industriverk.

Socialdemokraterna talar numera ofta om att man på grund av arbetslösheten och det stora budgetunderskottet måste prioritera omsorgen om industrins investeringar och konkurrenskraft. Man måste vara medveten om hur viktig denna fråga är för industrin. Vi tycker det är märkvärdigt att socialdemokraterna ändå ställer sig avvisande till en övergång till mervärdeskatt på energi. Det måste vara viljan som saknas.

Det ligger nära till hands att jämföra med situationen i fondfrågan. Där har man en enda remissinstans som stöder förslaget, medan alla övriga remissinstanser går emot. När det gäller övergång till mervärdeskatt på energiområdet är det många tunga och viktiga remissinstanser som stött tanken. Men socialdemokraterna har inte lyssnat.

Jag vill med detta, herr talman, yrka bifall till reservationerna 1, 3, 6 och 12 i utskottets betänkande.

Anf. 145 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! I detta utskottsbetänkande behandlas frågan om beskattning av energi. Jag skall huvudsakligen hålla mig till de reservationer som lämnats från centern.

Energiskatterna är ett viktigt styrmedel i energipolitiken. Därför är det av största vikt att det finns en god överensstämmelse mellan energiskatternas styreffekter och energipolitikens målsättningar. De av riksdagen fastlagda målen för energipolitiken innebär bl. a. att inhemska och förnyelsebara energikällor skall prioriteras före importerade och miljökrävande. På samma sätt skall enligt riksdagens beslut effektivare energianvändning främjas. Dessa prioriteringar måste få klart genomslag vid utformningen av energiskatterna.

Centern föreslår med denna utgångspunkt följande riktlinjer för energibeskattningen.

Importerad och miljökrävande energi såsom kol och olja bör ha en betydande och energilikformig beskattning.

Importerad, miljövänlig energi såsom naturgas bör kunna ges viss "miljörabatt".

Inhemska bränslen och alternativa drivmedel baserade på inhemsk råvara bör inte beskattas.

Elskatten skall medverka till att vi undviker ett alltför stort elberoende.

Detta är det bärande i reservation 2 som jag yrkar bifall till.

Centern hälsar med tillfredsställelse att regeringen nu tar upp ett gammalt centerförslag och föreslår att inhemska bränslen befrias från moms. Eftersom kostnaden för t. ex. skogsbränsle i allt väsentligt är arbetskostnad, som beskattas, så kommer ändå inhemska bränslen att ge såväl stat som kommuner betydande skatteintäkter, som i flertalet fall är större än för importerat bränsle, räknat per energienhet. En ökad användning av inhemska bränslen kommer alltså att leda till en förstärkning av statens finanser även efter momsbefrielsen.

Vi kan inte förstå moderaternas argumentering mot momsbefrielse. Jag blev ännu mer förvånad efter Karl Björzéns anförande, där han var starkt kritisk mot den beskattning som föreslås läggas på energin. Moderaterna säger bl. a. att tillförseln av skogsbränsle inte skall stimuleras förrän avsättningen är säkrad. Nu är det självfallet så att det är just avsättningen som stimuleras genom momsbefrielsen. Producenten av bränsleflis tjänar inte något på momsbefrielsen. Genom att säga nej motverkar moderaterna det de påstår sig vilja främja. Det vore bra om moderaterna genom att rösta med utskottet gjorde klart att de verkligen vill främja ökad användning av skogsbränsle.

Det finns en enighet mellan moderater och centerpartister om att kolet skall beskattas energilikformigt med oljan. Vad som skiljer oss åt är genomförandetakten. Vi i centern kan inte se några sakliga motiv för moderaternas långbänk i denna fråga.

Till följd av den mycket positiva utveckling vi haft vad avser energihushållning och effektivare energianvändning genom bl. a. ökad användning av värmepumpsteknik finns det i dag inte något egentligt behov av kol i det svenska energisystemet. Det på litet längre sikt kvarstående bränslebehovet kan till väsentlig del täckas av inhemska bränslen. Det är därför mycket angeläget att snabbt bromsa upp ytterligare investeringar i koleldningsanläggningar för att undvika hårda bindningar till kol, som framöver kommer att hindra ökad användning av bl. a. inhemska bränslen.

Detta förhållande markeras bäst genom en konsekvent skattepolitik, och därför finns det också anledning att snarast klarlägga vilka avgifter som bör belasta kolet.

Socialdemokraternas kärlek till storskalighet och kol är ingenting nytt men ytterligt beklaglig. Genom sitt myckna tal om stora koleldade anläggningar har de under det år som gått aktivt medverkat till att binda oss hårdare till kol än vad energisituationen motiverar. Detta strider mot 1981 års energibeslut, särskilt den långsiktiga målsättningen, "att successivt utveckla ett energisystem som i huvudsak är baserat på varaktiga, helst inhemska och förnybara energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan".

*Beskattning av
energi m. m.*

Det är beklagligt att socialdemokraterna, när de ändå delvis tänkt om och föreslår en ökad kolskatt, inte inser situationens allvar och biträder centerns skatteförslag. Det skulle bli den kraftfulla markering för inhemska bränslen och bättre miljö som är nödvändig om de som skall besluta om nya energianläggningar skall förstå att även regeringen menar allvar med sitt tal om god miljö och inhemska bränslen.

Den senaste tidens skakande rapporter om omfattande skador på skogar i såväl Sverige som det övriga Europa understryker ytterligare vikten av att med en kraftfull och medveten satsning minimera kolanvändningen.

Jag är övertygad om att det i kammaren finns många socialdemokratiska ledamöter som är medvetna om detta. Det skulle vara värdefullt om ni markerade detta genom att rösta på centerns reservationer i kvällens votering.

Kostnader för att bevara och förbättra miljön är mycket svåra att beräkna, men sannolikt är det billigast att undvika negativ miljöpåverkan. Detta är motivet för att centern vill ha lägre energiskatt på naturgas. Även om naturgasen är en importvara, så är den enligt vad vi nu vet mycket skonsam mot miljön och kommer inte att medföra några samhällskostnader för miljöreparationer.

Det finns också ett säkerhetsvärde i att vi får tillgång till ytterligare en energikälla och skaffar oss praktisk erfarenhet av hur vi bäst utnyttjar den. Dessa kunskaper kan bli värdefulla vid utnyttjande av eventuella inhemska naturgastillgångar eller vid framställning av metangas genom jäsnings av organiskt avfall o. d. Det finns alltså välgrundade skäl för centerns förslag att energiskatten för naturgas skall vara hälften av skatten per energienhet jämfört med olja. Det innebär 205 kr. per 1 000 m³ gas.

En annan fråga som berörs är blyinblandningen i bränslet. Bly är ett mycket farligt gift. Det finns stora hälso- och miljöfördelar med ett borttagande av blyinblandningen i bensin. Att med lägre skatt kompensera de högre kostnader som blyfri bensin i varje fall i dag innebär är en angelägen åtgärd.

Inblandning av 5–10 % etanol i bensinen minskar behovet av blyinblandning. Etanolinblandningen är också möjlig att göra utan nämnvärda förändringar av befintliga bilmotorer.

Det finns alltså ett betydande miljöintresse i att producera etanol för låginblandning i bensin. Kan detta ske på bas av inhemska råvaror bör det i konsekvens med skatteprinciperna för inhemska bränslen inte utgå någon energiskatt.

I ett längre perspektiv, när kärnkraften skall avvecklas, finns det ett visst behov av att komplettera vår elproduktionskapacitet. Det är viktigt att man då prioriterar mottrycksanläggningar baserade på inhemska bränslen samt nya vattenkraftverk och vindkraftverk. Om denna prioritering skall omvandlas i praktisk handling, bör restitution av kolskatt vid elproduktion inte ske.

I reservation 12 berörs frågan om skatt på bensin som används för fritids- och privatflygning. I propositionen föreslås en ändring av de nuvarande reglerna därför att det ur kontrollsynpunkt är besvärligt att ha kvar systemet

med skattefria inköp till flygklubbar. Restitutionen av skatt skall ha lett till besvärligheter för myndigheterna ur kontrollsynpunkt.

Vi finner att det system som föreslås i propositionen, som innebär att frågan om flygningen skett mot ersättning eller ej skall vara avgörande, blir ännu svårare att kontrollera. Det blir ett mycket krångligt system. Vi anser att det är felaktigt att här byta ut ett system som – det kan vi gärna erkänna – det kan vara vissa svårigheter att kontrollera mot ett som är ännu mer svårkontrollerat. Därför yrkar vi på denna punkt avslag på propositionens förslag.

Herr talman! Centern har genom sina förslag visat hur energiskatteinstrumentet bör användas om vi skall få en effektiv styrning mot de energipolitiska mål som riksdagen har angett.

Jag ber, herr talman, med detta att få yrka bifall till samtliga de reservationer där mitt namn förekommer.

Anf. 146 KARL BJÖRZÉN (m) replik:

Herr talman! Stig Josefson inledde sitt anförande med att på ett par punkter kritisera moderaterna. En del av de frågor som jag tänker besvara kanske jag lika bra kunde ha överlåtit åt utskottets talesman, men jag vill inte låta Stig Josefsons angrepp stå oemotsagda.

Jag börjar med frågan om inhemska bränslen. Det är här i riksdagen kutym att avslå motioner med hänvisning till sittande utredningar eller pågående beredning. I detta fall har vi, som jag sade i mitt anförande, fått beskedet att vi under detta år har att vänta en rapport med förslag till åtgärder. Då är det inte mycket begärt att man inväntar den rapporten. Det är möjligt att Stig Josefson vet hur det förhåller sig, men det måste finnas en orsak till att regeringskansliet har tillsatt den här arbetsgruppen. Den sannolika orsaken är väl att man inte bör vidta en sådan ändring förrän man har förvässat sig om att den inte får negativa effekter på annat håll. Jag tänker då naturligtvis på skogsindustrins försörjning med råvaror. Det är möjligt att det inte finns anledning till oro på den punkten, men vi vill vara förvissade därom.

Stig Josefson angrep oss för takten i höjningen av kolskatterna – beträffande målet är vi helt överens. Men det är någon som skall betala detta, och man måste tänka på dem också. Vilka är det som får betala? Jo, kol används nu framför allt i kraftvärmeverk, och en kraftig höjning innebär ökade taxor för värmeabbonenterna. Det förslag som socialdemokraterna har lagt fram innebär en höjning i storleksordningen 900 %, och det är inte så litet. I propositionen redovisas inte hur man har kommit fram till det höjningsförslaget, man har bara gjort en bedömning. Vi har accepterat den i brist på underlag för en egen bedömning. Men tänk som sagt på dem som skall betala fiolerna!

Sedan talade Stig Josefson om konkurrensförhållandet mellan kol och inhemska bränslen. Jag vill rekommendera honom att läsa vad statens industriverk har skrivit, att det faktiskt inte finns något konkurrensförhållande mellan dem, eftersom de har helt olika marknader.

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningsav
energi m. m.*

Anf. 147 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! När regeringen nu har kommit på bättre tankar och föreslår att momsens på inhemska bränslen omedelbart slopas tycker jag det är beklagligt att moderaterna inte har kunnat vara med på detta. Men det gör ju inte så mycket eftersom det, förutsätter jag, ändå finns majoritet i kammaren för det förslaget.

När det gäller kolskatterna beklagade jag att moderaterna inte kunde vara eniga med oss också om genomförandetakten.

Konkurrensen mellan inhemska bränslen och kol hänger samman med i vilken utsträckning man bygger ut användningsområdet för kol. Vi vet att den utbyggnaden pågår. Det är därför som vi anser att det klart bör markeras att en betydande höjning av skatten på kol kommer att genomföras, så att man inte gör en felsatsning på detta område.

Anf. 148 PER ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Det finns många positiva inslag i regeringens förslag till nya energiskatter. Det är tillfredsställande att energiskattekommitténs förslag om en allmän mervärdeskatt på energi har avvisats. Därigenom kan skatten på olika energislag användas för en planerad styrning av produktionen och konsumtionen av energi. Vpk noterar att det för energi är helt möjligt och administrativt genomförbart att ha differentierade skattesatser. När det har gällt en annan skattefråga, mervärdeskatten på livsmedel, har helt andra argument framförts. Det är som vanligt den politiska viljan som är avgörande för om en förändring skall kunna genomföras. I frågan om energiskatter finns det uppenbarligen en vilja hos regeringen att behålla och förstärka systemet med skilda skattesatser, och då blir det också resultat.

Men skattepolitiken är och förblir bara en liten del av den planering och styrning som är nödvändig inom energisektorn. Det saknas fortfarande lagstiftning, som gör det möjligt för kommunerna att aktivt ingripa och ålägga energikonsumenter av skilda slag att vidta åtgärder för ett effektivt energisparande. Likaså är det fortfarande fritt fram för det privata näringslivet att investera i och använda energisystem som det anser vara bäst för sina syften. Det är företagsekonomiska intressen och lönsamhetskrav som där styr energipolitiken. Så var det när oljan infördes i Sverige, så var det när kärnkraften byggdes ut och så är det fortfarande. Förslagen i den nu framlagda propositionen ändrar inte på något avgörande sätt på dessa förhållanden. Så långt som till en samhällsekonomisk planering och styrning av energipolitiken sträcker sig inte den politiska viljan – i varje fall inte ännu.

Vpk har på några punkter föreslagit skärpningar och förändringar i de framlagda lagförslagen på energiskatteområdet för att försöka åstadkomma en sådan samhällsekonomiskt motiverad styrning. Vpk är kritiskt till förslaget att genom skattehöjningar garantera en ständigt ökande prisnivå för oljan oavsett världsmarknadspriset. Detta gäller särskilt så länge regeringen i huvudsak satsar på att ersätta oljan med kärnkraft och kol. Oljan bör inte tillåtas bli billigare än vad som i dag är fallet, men det kan inte vara något fel vare sig ur energipolitisk eller ur statsfinansiell synpunkt, om den på

grund av konstanta eller sjunkande världsmarknadspriser hålls kvar på denna nivå. Oljekonsumtionen har sjunkit snabbare än beräknat. Olika procentsatser har nämnts från regeringshåll under hösten, men den rätta uppgiften är att oljans andel av totaltillförseln av energi mycket snabbt närmar sig 50 %. Det är en kraftig minskning i förhållande till de 72–73 % som gällde i slutet av 1970-talet. Det finns en fungerande oljemarknad i Sverige, och det är onödigt att avveckla den snabbare än vad som nu sker, i all synnerhet som det inte är fullt klart vilka konsekvenser den ökande kärnkrafts- och kolanvändningen kommer att få.

Vpk har under lång tid pläderat för en större satsning på naturgas i det svenska energisystemet. Naturgas är en energikälla som systematiskt har motarbetats av de etablerade energiproducenterna här i landet, inte minst av det statliga Vattenfall. Det är inte så konstigt, eftersom den utgör en direkt konkurrent till elkraften inom många områden. Nu har vi ett stort elöver-skott som är producerat framför allt i kärnkraftverk och som Vattenfall och andra till varje pris måste prångla ut på marknaden. Då blir det naturligtvis trångt för ett alternativ som naturgasen. Men den är ett komplement som Sverige allvarligt borde räkna med. Finland kommer antagligen att vid årsskiftet besluta om en utbyggnad av sin naturgasledning fram till Helsingfors–Tammerfors. Man är där garanterad leveranser av sovjetisk gas, och den ingår som en mycket viktig del i de handelsöverenskommelser som Finland träffar med Sovjetunionen. Den möjligheten är öppen också för Sverige, om vårt land skulle vara intresserat. Andra västeuropeiska industrinationer är tydligen mycket intresserade och kommer nu ganska snart att erhålla leveranser via den stora gasledning som byggts i första hand fram till Västtyskland.

Även andra möjligheter till försörjning med naturgas måste utnyttjas. Det är bra att Sydgasprojektet nu kommer till stånd. Också i det fallet är en utbyggnad önskvärd till övriga delar av Västsverige. Om tillräckliga mängder gas kommer fram på fälten vid Nordnorge blir naturligtvis också den omtalade nord-syd-ledningen genom Sverige högtintressant.

Allt detta talar för att naturgasen bör ges skattefördelar i förhållande till både olja och kol. Regeringens förslag är 75 % skatt på naturgas i förhållande till olja. Det är mer än vad som föreslås för kol, där skattesatsen är 50 %. Vpk stöder förslaget om kolskatt, men vill sänka skatten på naturgas till 25 % av oljeskatten. I andra hand stöder vpk centerns reservation om en 50-procentig skatt på naturgas.

När det gäller kol i övrigt är vpk kritiskt till den massiva kolintroduktion som nu genomförs. Det är risk för att det blir en okontrollerad satsning på kol, som senare kan bli svår att bemästra. Vi har i annat sammanhang krävt importlicenser för kol för att få kontroll över förbrukningen. Men regeringen vill inte nu lyssna på det örat, fastän regeringspartiet i opposition också drev det kravet. Vpk vill emellertid inte nu gå längre i beskattningen av kol än vad regeringen föreslagit. Det betyder inte att partiet framdeles kan komma att kräva högre skatter och avgifter. Men redan den nu föreslagna höjningen drabbar kommuner och hyresgäster hårt på de platser där man redan satsat

på kol. Avgifter och kostnader på kol behöver utredas. Vpk stöder därför centerreservationen om en utredning av frågan. Vpk stöder också centerreservationen om att restitutionen av kolskatt vid elproduktion tas bort. Det kan bli ytterligare en återhållande faktor när det gäller stora satsningar på kol.

När det slutligen gäller elskatten upprepar vpk sitt förslag från i våras om att högre elskatt skall tas ut i industrin även vid en förbrukning som överstiger 40 000 kWh/år. Vi är kritiska till den ökande elanvändningen inom både värmesystemet och andra områden. Ju mera beroende Sverige blir av elkraft, desto svårare kommer det att bli att avveckla kärnkraften och ersätta den med alternativa system. Vi anser vidare att de företag och andra storförbrukare som genomför ambitiösa sparåtgärder på elområdet bör gynnas. Därför föreslår vi att sådana förbrukare skall kunna få återbäring på elskatten.

Herr talman! Eftersom vpk inte är företrätt i skatteutskottet, yrkar jag bifall till motion 1983/84:48 och reservationerna 7, 8 och 11, som är fogade till det betänkande som vi nu behandlar.

Under detta anförande övertog talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 149 BO FORSLUND (s):

Herr talman! Jag skall inte lägga mig i den borgerliga tråta som vi nyss har fått lyssna till.

Riksdagen har faktiskt i stor enighet lagt fast riktlinjerna för energipolitiken. Huvuduppgifterna är att minska oljeberoendet och att långsiktigt avveckla kärnkraften. Detta kräver en aktiv energihushållning och en snabb och målmedveten introduktion av andra energikällor.

För 1980-talet är inriktningen att torv och skogsbränslen, kol, värmepumpar och el i olika former skall användas för att ersätta olja.

Investeringar i oljeersättande teknik och teknik som underlättar introduktionen av främst de inhemska bränslena måste komma i gång snabbt – både av energipolitiska och samhällsekonomiska skäl. Det är självklart – och jag förutsätter att vi också på den punkten är överens – att vi skall nyttja de investeringar på energiområdet som måste göras under 1980-talet till att omedelbart skapa sysselsättning, förbättra bytesbalansen och ge industrin draghjälp. Det råder nämligen inget tvivel om att energiområdet är ett av de mest expansiva teknikområdena, till följd av de mycket stora investeringsbehov som finns både i vårt eget land och i vår omvärld. Det råder heller inget tvivel om att oljeersättningspolitiken snabbt medverkar till att förbättra vår bytesbalans och allas vår ekonomi. Underskottet i bytesbalansen hade t. ex. varit 7 miljarder kronor större förra året, om vi då importerat lika mycket olja som året innan. Ändå slutade 1982 års oljenota på 32 miljarder kronor. En femtedel av våra inkomster från varuexporten går därmed åt för att väga upp oljeimporten. De här siffrorna talar sitt tydliga språk: oljeersättningspolitiken måste fortsätta.

Det har under senare tid från en del håll, framför allt från oljebranschen,

hävdats att oljeersättningen gått så snabbt att vi redan nått målet för 1990, vilket då sägs innebära en minskning av oljeanvändningen med 12 miljoner ton.

Överraskande nog stämmer nu kommunisterna in i oljebranschens kör och menar att vi skall slå av på takten i oljeersättningen. Låt mig därför få påpeka att det intressanta i oljeersättningsmålet knappast är antalet sparade ton utan snarare den andel av energiförsörjningen som oljan skall svara för. I allmänhet talar vi då om att oljan 1990 skall svara för ungefär 40 % av energitillförseln. I 1981 års energiproposition anges oljeandelen till 37–42 % vid den högre användningsnivån. Till den nivån har vi långt kvar. Förra året var oljeandelen 57 %; i år beräknas den ha sjunkit till 53 %. Det finns ingen som helst grund för att dra slutsatsen att vi nu kan slå av på oljeersättnings-takten. Tvärtom finns det mycket som talar för att vi måste arbeta hårt för att till 1990 komma ned till 40 %.

Låt mig i sammanhanget också påpeka att om vi tillämpade oljebranschens och vpk:s sätt att beräkna oljeminskningen skulle, vid en fortsatt minskad total energikonsumtion, oljeandelen av energiförsörjningen faktiskt öka! Och det kan väl ändå ingen hävda är en önskvärd utveckling.

Nej, herr talman, oljeersättningspolitiken måste fortsätta.

En bredare introduktion av inhemska fasta bränslen och ny teknik, t. ex. värmepumpar, förutsätter att vi undanröjer en rad av de hinder som försvårar introduktionen.

Oljeersättningsdelegationen gav för några år sedan i en rapport flera exempel på vad man i kommunerna ansåg utgöra hinder för en aktiv oljeersättning. Det handlade om oklarheter i statsmakternas ambitioner för oljeersättningen, de framtida prisrelationerna mellan olika energikällor och beskattningens roll i det sammanhanget; det handlade om miljökrav och flera andra frågor. Därtill fanns hinder av andra slag, bl. a. att man i kommunerna saknade erfarenhet och kompetens i fråga om användning av fasta bränslen och att det inte fanns någon organiserad marknad för inhemska bränslen.

Vad som behövdes var enligt oljeersättningsdelegationen klara och långsiktiga besked på en rad punkter.

Den socialdemokratiska regeringen har under det år som gått gett flera klara besked på en rad punkter. Nu gäller det att ge besked på ytterligare ett område – energibeskattningen och de långsiktiga prisrelationerna mellan olika energikällor. Det gäller också att utforma beskattningen så, att den kan fungera som ett aktivt styrmedel i arbetet med att omforma vårt energisystem.

Utskottet delar därför regeringens uppfattning att en grundläggande princip för energibeskattningen bör vara att den skall främja de energiinvesteringar för oljeersättning och energihushållning som måste göras under 1980-talet. Utskottet delar också uppfattningen att energibeskattningen bör ta hänsyn till olika energikällors effekter på miljön, bytesbalansen, sysselsättningen och den industriella utvecklingen. Samtidigt bör enligt vår mening beskattningens statsfinansiella betydelse och dess fördelningspolitiska roll också beaktas.

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattning av
energi m. m.*

I propositionen föreslås att den nuvarande ordningen med differentierade punktskatter bibehålls. Samtidigt avvisas tanken på att inordna energisektorn under mervärdebeskattningen. Utskottet delar dessa uppfattningar.

När det gäller utformningen av beskattningen har moderaterna och centern uttalat sig för en energilikformig beskattning. Moderaterna avvisar konsekvent alla avsteg från den principen. Därmed avhänder de sig samtidigt alla möjligheter att använda beskattningen som styrmedel för att åstadkomma den förändring av energisystemet som riksdagen enats om. Vår grundläggande uppfattning är att vi måste begagna oss av alla de styrmedel som står till buds. Beskattningen är därvid ett av de effektivaste medlen.

Centern uttalar att energibeskattningen i princip bör vara energilikformig. Samtidigt föreslår man så många undantag – i själva verket är det bara skatten på olja och kol som enligt centern skall vara energilikformig – att det är mycket motsägelsefullt och skäligen meningslöst att hävda att man förespråkar en i princip energilikformig beskattning.

I praktiken råder – bortsett från moderaterna – en stor enighet om att den nuvarande ordningen med differentierade punktskatter på energi skall bibehållas. Enigheten är också stor när det gäller att slopa mervärdeskatten på inhemska bränslen. I den principiella utformningen av beskattningen är vi alltså tämligen överens. Vad som skiljer är bedömningarna av vilka skattesatser som skall tillämpas.

Herr talman! Ett exempel är beskattningen på kol, som behandlas i reservationerna 4, 5, 6 och 7.

I de energipolitiska riktlinjerna från 1981 förutsätts en försiktig introduktion av kol som 1990 beräknas svara för 10 % av energiförsörjningen.

Skatten på kol föreslås nu höjas i två etapper, så att den efter den 1 januari 1985 per energienhet är ca hälften av skatten på olja.

En energineutral beskattning skulle innebära att kolskatten skulle utgöra ca två tredjedelar av oljeskatten. Det finns emellertid flera skäl som talar för att den i propositionen föreslagna skattenivån – alltså hälften av oljeskatten – är den lämpligaste.

För det första svarar denna skattesats mot kolets belastning på bytesbalansen jämfört med olja.

För det andra är det viktigt att vi nu får till stånd de nödvändiga investeringarna i koleldade anläggningar. En alltför kraftig höjning av skatten på kol skulle försvåra denna utbyggnad.

Utskottsmajoriteten delar således regeringens bedömning att skatten på kol bör höjas i etapper, så att den kommer att vara ca hälften av skatten på olja.

Herr talman! Jag tycker att moderaterna gör sig skyldiga till en inkonsekvens när de å ena sidan i reservation 3 motsätter sig att inhemska bränslen som ved och torv undantas från mervärdeskatt. Men när det å andra sidan gäller skatt på bensin som används för fritids- och privatflygning i enlighet med reservation 12 skall man tillämpa skatterabatt och skattefrihet. Jag tycker att detta är en inkonsekvens i allra högsta grad, herr Björzén!

Jag kan förvisso dela reservanternas uppfattning om att den statsfinansiella

vinsten är marginell. Men även om det av statsfinansiella skäl kan anses marginellt är det för den skull inte ointressant. I en tid när alla får dra ned på sin privata konsumtion måste det se märkligt ut, om detta inte skulle gälla utövändet av privat- och sportflygning. Det bränsle som används för andra fritidsändamål, t. ex. i bilar och båtar, är också beskattat. Skattebefrielsen kommer dock alltjämt att gälla när flygverksamheten icke gäller fritidsändamål eller privata syften.

Herr talman! Med det anförda yrkar jag bifall till hemstäljän i skatteutskottets betänkande i dess helhet och således avslag på de reservationer och motioner som har fogats till detta betänkande.

Anf. 150 KARL BJÖRZÉN (m) replik:

Herr talman! Bo Forslund tog i sitt anförande först upp en hel del om teknikområdet, oljeersättningstakt och mycket annat som vi får ta upp till fortsatt debatt nästa vecka när denna del av problemet blir föremål för särskild behandling.

Sedan framhöll han att det råder enighet mellan partierna, så när som på moderaterna, om att man skall bibehålla nuvarande punktskattesystem på energiskatteområdet. Han sade att vi moderater är ensamma om att vilja gå över till mervärdeskatt. Det är riktigt, men vad beror det på? Jo, enligt vår uppfattning har de övriga partiernas företrädare en orealistisk inställning vad gäller de styreffekter som en särskild energibesiktning kan ha. Vi delar alltså inte Bo Forslunds uppfattning att skatterna är ett effektivt och bra styrmedel på det här området. Vi tror att man den vägen kan uppnå betydligt mer begränsade resultat än med vårt förslag.

Till sist nämnde Bo Forslund skatten på flygbensin. Han sade att vår uppfattning är inkonsekvent. Visst kan man tycka det. Jag skall inte gå närmare in på den frågan. Motionären Rolf Clarkson står på talarlistan och kommer att kunna förklara vår inställning bättre än jag kan. Vad det är fråga om är att man för en måttlig inkomst till statskassan åstadkommer stora skador. Vi tror att det är oklokt att införa den skatten – men Bo Forslund kommer som sagt att få en utförlig redogörelse av Rolf Clarkson.

Anf. 151 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Bo Forslund sade i sin inledning att det är viktigt att vi här slår vakt om inhemska bränslen och utnyttjar de resurser vi kan få fram inom landet för att på bästa sätt ta till vara de energitillgångar som finns här. Därom är vi överens.

Bara på två punkter tog Bo Forslund upp vad som framförts från centrens sida. Den första gällde bedömningen av i vilken utsträckning vi behöver koleldade anläggningar i framtiden. Vår bedömning är att behovet blir mindre än regeringens företrädare anser. Vi är angelägna om att man inte skall bygga ut de koleldade anläggningarna i en sådan takt och till en sådan storleksordning som det sedan visar sig att vi inte behöver.

Men våra utgångspunkter är ganska likartade, nämligen att vi främst skall satsa på de inhemska bränslena och den teknikutvinning av energitillgångar-

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattning av
energi m. m.*

na som vi kan åstadkomma. Det finns dock en skillnad i bedömningen av hur mycket energi vi behöver. Jag vidhåller att vår ståndpunkt är den riktiga.

Sedan till frågan om flygbensin. Det kanske inte är en så förfärligt stor fråga, totalt sett, men för den som är berörd har den sin betydelse. Vad vi framför allt har lagt vikt vid är just hur man skall kunna utforma en regel utan att åstadkomma alltför mycket administrativt krångel. Vi kan inte finna någon anledning att gå över till det system som regeringen föreslår, eftersom det sannolikt kommer att bli ännu svårare att kontrollera än det tidigare systemet.

Anf. 152 PER ISRAELSSON (vpk) replik:

Herr talman! Vad vi har föreslagit i fråga om energibeskattningen kritiserade Bo Forslund bara på en punkt. Det gällde vår inställning till oljan – och det är det jag vill svara på. Han sade att kommunisterna instämmer i oljebranschens kör. Om man räknade som vi gör, så skulle oljeförbrukningen kanske t. o. m. öka och inte minska.

Jag tror att det är att övertolka våra ställningstaganden. Vad vi har velat uppnå är en kolintroduktion som är bättre planerad än den hittillsvarande – och inte onödigt stor. Vi konstaterar att oljan ändå under lång tid kommer att spela en betydande roll i vårt energisystem.

Vi har också konstaterat att både kol och olja används för uppvärmning och utgör en betydande kostnadsfaktor för alla som skall bo här i landet – och det skall vi ju alla. Därför vill vi inte ha prishöjningar som går ut över hyresgästerna i onödan.

Oljan är importerad, kolet är också importerat. Vad vi vill ha är en planerad utveckling när det gäller både kol och olja. Men vi är självfallet inte emot att man minskar på oljekonsumtionen när den kan ersättas på ett vettigt och planerat sätt av andra bränslen. Därvidlag har vi förordat att bl. a. naturgasen skall inta en plats i vår energiförsörjning. Att vi skulle instämma i oljebranschens kör – att oljan skall ligga kvar på nuvarande nivå – menar vi knappast. Enligt det principbeslut som finns skall vi – om jag kommer ihåg riktigt – minska oljekonsumtionen till 40 % år 1990. Det tror jag inte att vi kan sägas vara motståndare till.

Anf. 153 BO FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Får jag säga till Per Israelsson att när man tar del av motionerna från vpk:s sida får man helt klart för sig att vad jag sade i mitt första inlägg, där jag kritiserade vpk, är helt riktigt.

Stig Josefson säger beträffande flygbensinen att det skulle vara en besvärlig kontroll och en administrativt besvärlig apparat. Vi förnekar inte det i utskottsskrivningen. Vi utesluter inte att vissa tillämpningsproblem kan uppstå när det gäller att dra gränsen mellan de olika användningsområdena. Men jag tycker inte att dessa svårigheter bör överdrivas. Utskottet förutsätter också i sin skrivning att regeringen noggrant uppmärksammar tillämpningen och verkningarna av den nya lagstiftningen och vid behov – som det står – återkommer med förslag till ändringar. Jag tycker därför att den

reservation som är fogad till detta betänkande är ganska onödig.

Får jag till sist säga några ord till herrar Björzén och Josefson. Karl Björzén sade i sitt tidigare inlägg att energiskatten har blivit en mjölkko för finansministern. Stig Josefson säger att energiskatten är ett viktigt styrmedel. Jag håller helt med Stig Josefson. Vi är ju också tämligen överens på den punkten i den här riksdagen – med undantag dock av moderaterna.

Man kan då ställa sig den berättigade frågan: Skulle en eventuellt kommande borgerlig regering kunna föra en energipolitik med enighet och kraft? Jag tvivlar på det – och att detta tvivel är motiverat har vi fått bevis på under de här inläggen.

Anf. 154 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Bara en fråga till Bo Forslund när det gäller flygbensinen. Han erkänner att den är ett problem i det nya förslaget. Skall man inte vänta med en ändring till dess man vet att man har något bättre att komma med?

Anf. 155 PER ISRAELSSON (vpk) replik:

Herr talman! Jag tror att det är att övertolka vad vi har sagt i motionen och här i dag när det gäller vpk:s inställning till oljan, om man påstår att vi är någon sorts oljemaffia.

Man måste också se till alternativ till oljan. Kolet anser vi bör användas bara i så pass stora och välplanerade anläggningar att man kan få den bästa rening som dagens teknik kan åstadkomma. Det problem som ännu såvitt jag vet inte är löst är kvicksilverutsläppen. De är klart av en helt annan storlek än när man använder olja. Det är en av nackdelarna med att övergå från olja till kol. Man bör göra allt för att lösa detta problem, men det är fortfarande ett problem att kolförbränning medför större tungmetallutsläpp än oljeeldning.

Därmed är inte sagt att vi inte skall försöka ersätta oljan, kanske med kol men också med andra mer miljövänliga bränslen. Men att påstå att vi skulle vara för att oljeförbrukningen rent av borde öka är att tolka oss fel.

Anf. 156 KARL BJÖRZÉN (m) replik:

Herr talman! Det bekymrar tydligen Bo Forslund att de borgerliga partierna har olika mening i en del frågor. Men man skall inte sälja skinnet förrän björnen är skjuten, så det är inte aktuellt med några regeringsförhandlingar. Vi får försöka komma överens om tagen, om den situationen skulle inträffa. Jag kan dock konstatera att vi på många punkter är mer överens med de andra borgerliga partierna än med regeringspartiet.

Ett område har blivit oförtjänt litet diskuterat, nämligen tanken på en övergång till mervärdeskatt. Vi kommer inte att ge upp den diskussionen. Vi hoppas nog fortfarande att vi genom klargörande resonemang skall kunna övertyga både våra vänner på den borgerliga sidan och kanske även regeringspartiet om att det finns väldigt starka skäl som talar för en sådan övergång.

Bo Forslund konstaterade att vi liksom centern talar för energilikformighet när det gäller punktskatterna. Då tror jag att det föreligger ett visst

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattning av
energi m. m.*

missförstånd, när utskottet skriver att det inte bör komma i fråga att såsom föreslås i motionen upphöja energilikformigheten till en huvudprincip. Det är inte detta vi föreslår utan en mervärdeskatt i botten och en punktskatt därutöver på relativt låg nivå. Då blir inte energilikformigheten någon huvudprincip för den totala energibesattningen, utan den gäller bara punktskattedelen.

På s. 17 i sitt betänkande 9 skriver utskottet: "Utskottet har i olika sammanhang uttalat sig för principen att punktskatter bör vara neutrala i konkurrenshänsende." Om Bo Forslund och övriga rätt fattar vårt förslag om en kombination av mervärdeskatt och en lägre punktskatt, är frågan om inte det systemet kommer ganska nära vad utskottet tydligen eftersträvar, nämligen punktskatter som är neutrala i konkurrenshänsende.

Anf. 157 BO FORSLUND (s) replik:

Herr talman! Låt mig få säga ytterligare några ord till Karl Björzén, så att han inte tror att jag bekymrar mig över den borgerliga oenigheten när det gäller energifrågorna.

Riksdagen är i stort sett enig om hur vi skall gå fram för att stimulera energihushållningen genom att använda beskattningen som styrmedel, men moderaterna tillhör inte den stora majoritet som står bakom de riktlinjer riksdagen har fastställt. Det var därför jag sade att det måste bli väldigt svårt för de borgerliga partierna att över huvud taget diskutera med varandra om att försöka få till stånd en handfast och vettig energipolitik.

Anf. 158 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Jag tänker liksom Bo Forslund uppehålla mig vid de allmänna riktlinjerna för energipolitiken, när vi nu diskuterar energibesattningen. Det gör vi ju därför att förslaget till energibesattning är en så viktig del av oljeersättningsprogrammet och vårt arbete att fullfölja den energipolitik som riksdagen i stor enighet lade fast 1981.

En så omfattande omläggning av energisystemet som vi nu arbetar med kommer inte till stånd av sig själv. I introduktionsskedet måste vi därför använda olika styrmedel för att driva på utvecklingen. Det förslag om moms på energi som diskuterades som ett alternativ, förenat med styrmedelsskatter, var i själva verket ett så oerhört krångligt system att majoriteten av remissinstanserna avvisade det.

Vi måste också kunna ge framför allt kommunerna, som ju har att fatta mycket omfattande investeringsbeslut på energiområdet, så klara och långsiktiga besked som möjligt om de viktigaste faktorer som påverkar deras investeringsbeslut. Det gäller sådant som miljökrav, prisrelationer och skattesatser, allmänna förutsättningar för användningen av den ena eller andra energikällan. Regeringen har ända sedan regeringsskiftet för drygt ett år sedan mycket målmedvetet arbetat med att lägga fast sådana riktlinjer och ge klara besked.

Vi har då utgått ifrån 1981 års energibeslut, som var enhälligt. Jag vill med anledning av den debatt som här förekommit om de olika energikällornas roll

i den energibalans som riksdagen fastställde för tiden fram till 1990 påminna om att vi tillsammans då lade fast att oljan skulle ner till en andel av 40 %, att inhemska bränslen – om man lägger ihop vad som används för uppvärmning och industrins behov – skulle upp till 20 % och att kolets andel skulle vara 10 %.

Det är utifrån de utgångspunkterna som vi arbetar, och jag förutsätter att samtliga de partier som deltog i det här beslutet, således även centern, håller fast vid detta till dess att riksdagen får anledning att göra en ny omprövning, som ju förutsätts ske 1985.

Vi arbetar alltså efter riksdagens enhälliga beslut. Förra höstens investeringsprogram på energiområdet har utan tvivel haft en mycket stor betydelse för besluten att t. ex. bygga torveldade anläggningar och bygga ut fjärrvärmnäten med utnyttjande av ny teknik som värmepumpar och inhemska bränslen, för det är ju det vi har prioriterat.

Men vi har också verkat för den försiktiga och planmässiga kolintroduktion som står i överensstämmelse med riksdagens beslut 1981, och vi har på ett tidigt stadium gjort klart att kolintroduktionen skulle förenas med mycket hårda miljökrav. Det är bl. a. av det skälet som vi också styr kolanvändningen till stora anläggningar som kan bära kostnaderna för den avancerade miljötekniken. I och med att vi fastställde kraven och inrättade kolmiljöfonden drev vi också på utvecklingen av ny och bättre teknik, som nu används med mycket goda resultat i förhållande till vad som tidigare var möjligt.

Men jag vill samtidigt med stor bestämdhet säga att vi intar en kraftigt pådrivande attityd till kolmiljöfrågorna och kommer att fortsätta att göra det. Det finns ingen som helst anledning att slå sig till ro med hittills uppnådda resultat.

Jag vill också säga att regeringen vid dagens regeringssammanträde har fattat beslut om lagrådsremiss av ny lagstiftning, som innebär tillståndsprovning av samtliga koleldade anläggningar, då man bl. a. kommer att pröva varje anläggning med hänsyn till miljökrav men också med hänsyn till om det finns inhemska bränslen som kan användas i stället. Vi är alltså på väg att få ett mycket bestämt grepp om kolintroduktionen – det är inte fråga om någonting annat. Jag tror faktiskt inte att någon annan regering heller skulle ha varit beredd till så bestämda insatser på det här området.

Vad som har hänt under det här första året kan samtidigt tjäna som exempel på – det vill jag också understryka – att den satsning som vi nu gör för att tillgodose våra egna behov innebär att vi skaffar oss en mycket värdefull kunskap som kan användas för exportproduktion. 1983 har varit ett genombrottsår för svensk industri när det gäller värmepumpar och när det gäller avancerad miljöteknik på förbränningsområdet. Vi kan med stor glädje konstatera att svensk industri har varit mycket framgångsrik och faktiskt tagit hem praktiskt taget samtliga order på det här området, som alltså har placerats här hemma, och det har den gjort i konkurrens med andra. Det visar att man nu också får produkter som kan hävda sig prismässigt, samtidigt som de motsvarar högt ställda miljökrav.

En fråga som vi också har arbetat intensivt med under det här året är att

*Beskattnings-
av
energi m. m.*

lösa de problem och konflikter som finns främst kring de inhemska bränslena. Vi anser oss nu ha kommit så långt att vi kan säga att det går att lösa upp konflikterna om skogsråvaran och med bra metoder och modern teknik se till att industrin får den råvara den behöver. Vi kan använda de biobränslen vi behöver på uppvärmningsområdet.

De här frågorna har varit nödvändiga att lösa. Det är dem biobränslegruppen har arbetat med. Den har utarbetat de förslag till åtgärder på det här området som inom kort kommer att presenteras. Men redan nu har vi kommit så långt att vi kunnat framlägga det förslag om skattebefrielse för inhemska bränslen som vi i dag diskuterar liksom de förslag till ökade stimulanser för inhemska bränslen som vi på måndag skall diskutera när vi tar ställning till förslaget till nytt investeringsprogram och oljeersättningsprogram.

Herr talman! Det är klart att vi här i riksdagen har haft och har olika meningar i många energipolitiska frågor. Jag tycker ändå att det finns anledning att stryka under att vi i långa stycken är överens. Det är bara en sak som gör mig allvarligt bekymrad, och det är det tal som börjar dyka upp – som vi också har sett och hört i motioner och anföranden här i riksdagen – och som innebär att man börjar ifrågasätta om det är nödvändigt att fortsätta oljeersättningsprogrammet.

Utskottets talesman, min partivän Bo Forslund, har på ett utomordentligt sätt redogjort för själva sakläget. Jag kan därför inskränka mig till att här understryka att vi kommer att fortsätta att arbeta mycket hårt för att faktiskt få ned oljeandelen till 40 % av energiförsörjningen 1990 och därmed så fort som möjligt bli av med den mycket tunga belastning för svensk ekonomi och för enskilda svenskars ekonomi som vårt oljeberoende utgör. Jag kan försäkra er att regeringen kommer att använda alla medel som står till buds. Jag vill också hoppas att vi i det arbetet fortfarande kommer att ha stöd från de partier som finns i riksdagen.

Det förslag till energibeskattnings som vi nu diskuterar skall ses i det perspektiv som jag här har dragit upp. I och med att riksdagen lägger fast de här riktlinjerna och skattesatserna ger vi klara besked om beskattningsens utformning och om prisrelationerna mellan vissa energislag. Därigenom undanröjer vi ytterligare några hinder för en aktiv oljeersättningspolitik. Utgångspunkterna för vårt förslag är, som flera redan har understrukt, att de skall medverka till att snabbt få till stånd de investeringar som behövs i de nya energikällor och tekniker som i första hand skall ersätta oljan under 1980-talet och i ett längre perspektiv skall göra kärnkraftsavvecklingen möjlig.

En annan utgångspunkt är att vi har vägt samman olika energikällors effekter på bytesbalansen, på miljön, på sysselsättningen och på den industriella utvecklingen. Jag vill när det gäller gasen understryka dels att den faktiskt har fått en miljörabatt med det förslag som vi lägger fram, dels att den skattesats som här föreslås är den som t. ex. Sydgasintressenterna förklarade sig nöjda med i den förhandling som vi förde med dem under våren för att rädda Sydgasprojektet. Det är alltså den skattesats som de som

arbetar med gasintroduktionen i vårt land har begärt för att gasen skall få sin rättmätiga plats.

Trots många motioner och reservationer i anslutning till vårt förslag kan jag alltså konstatera att det finns en betydande samstämmighet när det gäller principerna för energibeskattningen. Det är egentligen bara moderaterna som avviker genom att avsäga sig möjligheterna att via beskattningen påverka utformningen av vårt energisystem.

Jag kan, herr talman, i dag återigen konstatera att centern ju har fått vänta på en socialdemokratisk regering för att få de förslag genomförda som man inte fick sina regeringskamrater med på i tidigare regeringar. Jag tycker att vi skall hålla ihop i de här frågorna.

Det är viktigt, herr talman, att vi använder alla de styrmedel som vi har för att forma det energisystem som vi tror på. Lika självklart är det – det vill jag tillägga för säkerhets skull – att vi inte skall bygga vårt energisystem för framtiden på energikällor som behöver eviga subventioner. Under introduktionsskedet skall vi vara generösa och ge olika energikällor en ärlig chans att komma in på marknaden, men på sikt måste varje energikälla och -teknik kunna leva på sina egna meriter.

Jag hoppas, herr talman, att riksdagens behandling av energiskattefrågorna skall visa att det fortfarande råder en betydande enighet om att fullfölja den energipolitik som riksdagen samlades kring för två år sedan.

Anf. 159 KARL BJÖRZÉN (m) replik:

Herr talman! Det var intressanta upplysningar vi fick av statsrådet Birgitta Dahl om lagrådsremissen angående tillståndsprövningslagen och om biobränslegruppens arbete. Det är ju bra att vi inte behöver vänta länge på dessa saker. Jag uppfattade inte riktigt om Birgitta Dahl lämnade några närmare upplysningar om vad biobränslegruppens förslag skulle komma att innehålla. Kanske kan vi få ytterligare upplysningar på den punkten – annars får vi vänta tills förslaget kommer.

Sedan talade energiministern om samstämmigheten när det gäller energipolitiken. Jag delar uppfattningen att vi i långa stycken är mer överens än vad som framgår av debatten. Detta gäller bortsett från ett par punkter, nämligen framför allt när det gäller mervärdeskatten på energiområdet. Birgitta Dahl nämnde bara att en majoritet av remissinstanserna hade talat mot detta. Men om man tittar närmare på frågan finner man att många av invändningarna mot energiskattekommitténs förslag egentligen inte rör mervärdeskattefrågan, utan andra delar av majoritetsförslaget från kommittén. Det gäller bl. a. fördelningen och hanteringen av de relativt höga styrmedelsskatterna.

Oljeersättningsansträngningarna måste fortsätta, sade energiministern. Jag tror att alla partier delar den uppfattningen, varför det inte finns någon anledning till oro på den punkten. Vad som oroar är att det blivit sådana ingrepp som under det sistförflutna året. Man åstadkommer ingen ytterligare oljeersättning genom att plötsligt finansiera arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller ubåtsbekämpning med energiskattemedel. Man bör avhålla sig från klåfingrighet på detta område. Men det är en sak som energiministern får

klara ut med finansministern och övriga kolleger i regeringen.

Energiministern säger att vi nu fått ett klart besked om regeringens syfte med skattepolitiken. Det är bra det. Men förutsättningen för att det här skall fungera som ett klart besked som håller för framtiden är att ni kan avhålla er från att använda energibeskattningen som finansieringskälla för alla möjliga andra saker.

Anf. 160 PER ISRAELSSON (vpk) replik:

Herr talman! Energiministern sade att hon var allvarligt bekymrad över att man börjat ifrågasätta oljeersättningsprogrammet, som skulle sluta på 40 % olja år 1990. Jag tror att man här inte behöver hysa något allvarligt bekymmer utan att det råder rätt stor enighet i denna fråga. Av vad jag sagt tidigare framgår väl att vad vi ifrågasätter är alternativen till oljan. Vilket alternativ skall vi ha till oljan, vilka miljöeffekter får det, osv.? Blir det en planerad ersättning av oljan?

Vi hävdade att när oljan så att säga smög sig in i det svenska energisystemet på 1950-talet vann den terräng helt spontant på ekonomiska grunder och utan någon egentlig styrning. Och så satt vi där med ett oljeberoende på över 70 % när priserna började åka upp.

Vad vi vill ha är en kontrollerad övergång, som är miljömässigt och samhällsekonomiskt bra.

Jag sade också i mitt första anförande att vi rent allmänt tycker att regeringen är på väg åt rätt håll. Det finns mycket som är bra i den här propositionen. Men på vissa punkter har vi avvikande meningar, och det får man förstås ha.

Anf. 161 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Får jag först med tillfredsställelse konstatera den uppslutning kring oljereduktionsmålet som vi nu fått i kvällens debatt. Det är mycket viktiga tillkännagivanden som här getts från debattörer från höger till vänster. Jag är tacksam för det och uppfattar det som ett stöd för en mycket målmedveten politik framöver.

Jag vill sedan säga att anledningen till att jag nu gav besked om lagrådsremissen när det gäller kol är att den frågan är färdigberedd i regeringskansliet så långt att jag kunde informera om den. Biobränslegruppens rapport är inte i alla delar färdigberedd och jag kan inte gå in på den, men som jag sade i mitt förra inlägg har vi kommit så långt att vi anser att vi utan att skada skogsindustrins intressen nu kan ge skattebefrielse för inhemska bränslen och generöst investeringsstöd. Det beror bl. a. på att de olika intressenterna under detta år har kommit överens om hur man bör arbeta med detta.

Det finns ett flertal grunder till att den alldeles övervägande remissopinionen var emot förslaget om moms på energi. Ett viktigt skäl som inte nämnts förut är det fördelningspolitiska. Om moms hade införts skulle det i själva verket ha inneburit en övervältring på vanliga svenska hushåll, motsvarande

ett värde av flera miljarder kronor. Vi kunde helt enkelt inte lägga fram ett sådant förslag för riksdagen.

Samtidigt skulle det ha varit ineffektivt, och mycket krångligt, när det gäller att styra introduktionen av det nya energisystemet. Det skulle inte ha varit bättre för industrin. Jag vill framhålla att *en* grund för vårt förslag är att industrins behov av billig och säker energi skall gynnas. Därför har ju industrin undantagits från skattehöjningar när det gäller el samt när det gäller kol och koks för metallurgiska processer. Det är bara industrins oljeberoende som vi inte vill fortsätta att subventionera. Av det skälet gynnas inte industrin när det gäller olja. Det är till fördel för industrin att komma bort från oljeberoendet.

Anf. 162 KARL BJÖRZÉN (m) replik:

Herr talman! Energiministern tog upp fördelningspolitiska skäl som en viktig orsak till att man inte velat gå över till mervärdeskatt på energi. Men remissinstanserna har haft att ta ställning till i första hand kommittémajoritetens förslag, som innebar utöver mervärdeskatt ganska höga styrmedelsskatter. Det är dessa styrmedelsskatters höjd som också kommer in i bilden.

Det måste vara möjligt att lösa de fördelningspolitiska bekymmer som dyker upp. Det är naturligt att remissinstanserna pekar på olika sådana effekter, men det måste också finnas möjligheter att vidta åtgärder som begränsar dessa effekter.

Energiministern säger att mervärdeskatt inte skulle gynna industrin. Men industrins företrädare har ju i remissyttrandena och offentligt gång på gång sagt att en sådan skulle vara en betydande fördel för industrin, och de säger detta även fortsättningsvis. Detta gäller framför allt för exportindustrin som då får möjlighet att på samma sätt som konkurrenterna i flertalet andra länder avlyfta dessa kostnader vid export.

För industrins del är det också fråga om de favörer som de energitunga industrierna har i form av nedsättning av energiskatterna.

Det är en konstig ordning när regeringen för varje år skall bevilja dispenser. Systemet vittnar om att det inte kan vara det bästa på detta område. Det vore väl bättre att söka lösningar som onödiggjorde sådan årlig prövning hos regeringen.

Anf. 163 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Det är inte så att det var styrmedelsskatterna i det kritiserade förslaget som innebar den stora övervältringen, utan det gjorde systemet med den momsbefrielse stora delar av industrin skulle få.

I Sverige har vi ett system som för det första gör att vi har det lägsta elpriset bland industriländerna – det är ett faktum som inte många talar om. Det är en utomordentligt stor konkurrensfördel för svensk industri, som dessutom är särskilt förmånligt behandlad när det gäller skatten på el. I dag har vi t. o. m. gått om Norge när det gäller billig el. För det andra har förslaget, som jag anförde nyss, en rad ytterligare inslag som innebär att vi tillgodoser industrins behov av billig och säker energiförsörjning.

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningsav
energi m. m.*

Jag vill upplysa kammarens ledamöter om att regeringen har beslutat att förbättra systemet för skattenedsättning för den energitunga industrin. Regeringen har fattat beslut om att för en följande tvåårsperiod sänka skatten för den energitunga industrin till 1,5 %, lika för alla. Det blir alltså ett enklare system, ett mer långsiktigt system, och det ger en klar förbättring för pappersindustrin.

Anf. 164 IVAR FRANZÉN (c):

Herr talman! Stig Josefson har tidigare i debatten redovisat centerns riktlinjer för energibeskattnings, och jag skall inte ta kammarens tid i anspråk med upprepningar. Jag vill i stället mycket kort kommentera utskottsmajoritetens något nedsättande resonemang om energilikformig beskattning.

Energipolitiken har flera mål. Energiskatterna skall hjälpa oss att nå dessa mål. Självfallet kan då inte energiskatterna byggas upp på enbart en princip. Detta faktum minskar inte principens värde. I en kombination av väl underbyggda motiveringar för undantag är principen energilikformig beskattning en ryggrad som ger stadga och förståelse för en konsekvent energibeskattnings, såsom centern föreslår.

Att, som utskottsmajoriteten gör, rada upp en mängd motiveringar utan någon vägning eller rangordning ger möjligen stor frihet till godtyckliga förändringar men inte den stabila framtidsinformation som Sveriges energiproducenter och energianvändare behöver. Det må vara att utskottsmajoriteten kan behöva denna maximala frihet, med tanke på de snabba kast man åstadkommer i energiskattepolitiken.

Vi i centern tycker det är bra att inhemska bränslen befrias från moms. Energiministern sade att centern har fått vänta på en socialdemokratisk regering för att få vissa av sina förslag genomförda. Vi är glada att detta förslag nu blir genomfört. Det hade varit ännu bättre om vi inte hade behövt vänta över ett år till dess att den socialdemokratiska regeringen hade tänkt om och kommit fram till att momsbefrielse är en riktig åtgärd.

Det är ändå fråga om otroligt snabba kast, från det myckna talet om 25 stora koleldade anläggningar och knappast någon kolskatt, maximalt bidrag till rökgasrening, ökad byråkrati i fråga om skogsbränsle och en ensidig satsning på torv, till dagens förslag om momsbefrielse för inhemska bränslen, kraftigt höjda kolskatter – även om vi tycker att de skulle vara ännu högre och har goda motiv för det – och lika behandling av skogsbränsle och torv. Det är alltså en helt förändrad bild efter detta år. Det är rätt förvånande att man mot denna bakgrund kan hävda att det är klara och långsiktiga besked man lämnar till Sveriges kommuner och energiproducenter.

Det finns också anledning att reda ut begreppen i vad gäller oljeersättning. Självfallet ställer sig centern bakom en maximal oljeersättning, men samtidigt måste jag poängtera att vi inte betalar olja på procentbasis, utan per kubikmeter. Därför är det inte betydelselöst att den totala energianvändningen minskar, då 40 % av den totala energiförbrukningen därmed blir färre kubikmeter. Det innebär en lägre kostnad för landet.

Sedan säger energiministern, med sträng blick, till oss centerpartister: Ni

ställer er väl ändå bakom den kolintroduktion som ni i regeringsställning var med och fattade beslut om? Jag har sagt det tidigare från denna talarstol, men det är tydligt att det behöver upprepas: Man kan inte vara så erbarmligt låst vid den kortsiktiga målsättningen som regeringen är. Man måste kunna lyfta blicken och se vad det var för grundläggande långsiktig målsättning i det energibeslut som vi var helt eniga om.

Den målsättningen var att vi successivt skulle bygga upp ett energisystem som i huvudsak var baserat på varaktiga, helst inhemska, förnybara energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. I denna långsiktiga målsättning finns det icke plats för kol.

Ingen kan vid det här laget vara ovetande om att det lyckliga nu har hänt att vi har fått en betydligt lägre total energiförbrukning än vad vi vågade räkna med i energipropositionen – även om vi talade om en så låg förbrukning men inte fick majoritet för den. Dessutom har värmepumpstekniken – som centern också arbetade för – utvecklats mycket positivt, t. o. m. positivare än vad vi vågade förutsätta. Detta gör att vi när vi ser på det totala energibehovet inte kan plocka in de olika delar som energiministern hävdar att vi är bundna till. Vi kan inte plocka in 4–5 miljoner ton kol, utan att samtidigt skjuta undan inhemska bränslen och avsäga oss möjligheten att optimalt utnyttja värmepumpstekniken och de mycket bättre och betydligt miljövänligare och lönsammare energikällorna.

Vi får inte i ett kortsiktigt perspektiv satsa pengar på investeringar som under 20–30 år binder oss vid kol. Jag vädjar till energiministern och socialdemokraterna att försöka att fatta detta. Det är viktigt att vi bromsar investeringarna i koleldningsanläggningar.

Herr talman! Miljöfrågorna tränger sig på oss med förnyad kraft. Larmrapporterna om skogsdöden i Tyskland har fått oss att se närmare på problemen även på hemmaplan. Den bild som möter oss är skrämmande. I delar av Västsverige kan vi konstatera att hälften av den äldre granskogen uppvisar allvarliga skador. Vi vet inte hela orsakssammanhanget, men försurningen är en viktig del av detta problemkomplex. Ingen kan i dag ha någon säker uppfattning om vilka förluster som vi kommer att göra på grund av skogsdöden. Lika litet går det att bedöma reparationskostnaderna för dessa skador på miljö och natur.

Vad vi med stor säkerhet kan säga är dock följande: Om vi minskar de försurande utsläppen, bidrar det till att reducera problemen. Sannolikt är detta det i särklass billigaste och säkraste sättet att ge naturen en chans till självläkning.

Det är detta som är de tunga motiven när centern vill ge naturgasen en bättre miljörabatt och främja blyfri bensin med en skatterabatt. Kväveoxiden i bilavgaserna är en mycket betydande försurningsorsak. Vi kan inte komma åt den med katalytisk rening utan måste ha blyfri bensin. Vi i centern tror att ett fritt näringsliv, om det får rimliga ekonomiska möjligheter, bäst och till lägsta kostnad kan utveckla förutsättningarna att få fram såväl ökad naturgasanvändning som blyfri bensin.

Samma motiv har vi i centern när vi föreslår skattefrihet för etanol baserad

på inhemska råvaror. En låginblandning av etanol i bensinen kan väsentligt minska behovet av blyinblandning. Skattefrihet utgör en ekonomiskt god grund för inhemsk etanolproduktion.

Den lägre skattebelastningen på naturgas kan möjliggöra utvidgning av Sydgasprojektet till i första hand södra Halland, där t. ex. Halmstads Järnverk och Pilkington är mycket intressanta kunder. På detta sätt kan vi minska svavelutsläppen i våra mest utsatta skogsområden.

Nog borde väl i varje fall socialdemokraterna, som då och då vill framstå som verkligt miljöintresserade, kunna ställa upp på detta resonemang och rösta på centerns reservation nr 8. Här finns ett tillfälle att övergå från tal till handling.

Energiministern säger att det måste finnas stabilitet och långsiktighet i energipolitiken. Jag instämmer helt i det, men kan inte påstå att den socialdemokratiska energipolitiken präglas härav.

Vi har goda möjligheter att minimera användningen av kol. Det finns många motiv för att maximalt utnyttja dessa möjligheter. Oavsett vad Sind och Karl Björzén säger om att kol inte konkurrerar med inhemska bränslen kommer det snart att vara ett faktum på en krympande energimarknad att kolet skjuter undan de bättre alternativen. Det finns alltså starka motiv för att minimera och kanske helt avbryta investeringarna i kol. Detta stämmer till 100 % med det energibeslut som vi enigt har fattat. Centerns yrkande att kolskatt inte skall återbetalas vid elproduktion motiveras just av vår vilja att maximalt utnyttja de bättre energialternativen. Utskottsmajoritetens farhågor att detta skulle försvåra kärnkraftsavvecklingen tror vi bygger på en missuppfattning om vårt framtida totala energibehov och om alternativens goda möjligheter.

En något högre investering i vattenkraft, vindkraft och mottrycksbaserad kraft på inhemska bränslen kommer att i ett något längre perspektiv vara en långt bättre investering än kol. Denna prioritering måste vi klart deklarerat i dag och inte när energiproducenterna har börjat binda kapital i fel investeringar.

Herr talman! Jag skall med hänsyn till kammarens ansträngda arbetssituation inte förlänga debatten utan vill bara uppmana alla som verkligen vill värna om vår miljö och främja en effektiv och framåtsyftande energianvändning att rösta på centerns reservationer nr 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10 och 11, till vilka jag yrkar bifall.

Anf. 165 ROLF CLARKSON (m):

Herr talman! Propositionens förslag om skatt på flygbensin som används för fritidsändamål är dåligt, och det är grundat på okunnighet när det gäller de verkliga förhållandena och på nonchalans när det gäller följderna för flygsäkerhet och rättvisa.

Privatflyget är icke en "de besuttas" hobby. Tvärtom utvecklas här en fritidsverksamhet, i vilken alla samhällsgrupper tar del. Inom flygklubbarna bedrivs en enorm aktivitet, präglad av snåla ekonomiska förhållanden och en gränslös entusiasm och offervilja från medlemmarnas sida. Nu ökas kostna-

derna för flygklubbarna drastiskt, med ytterst menliga följder på en rad områden.

Flygsäkerheten kommer att sjunka på grund av minskat flygande. När flygbensinen kraftigt steg i pris mot slutet av 1970-talet, kunde det lätt utläsas i form av ett kraftigt minskat antal flygtimmar. Härav följde, vilket är lika lätt att fastslå, ett ökat antal olyckor. Om landets privatflygare fortsättningsvis bara flyger *minimum* antal timmar för att hålla certifikaten giltiga, blir effekten säkerligen en ökning av antalet haverier. När det gäller flygsäkerhet är övningsflygning av största betydelse. Samhället borde därför underlätta och inte försvåra den verksamheten.

Jämförelsen med andra fritidsaktiviteter, t. ex. båtsporten, är också baserad på okunnighet. Privatflyget bidrar till samhällets kostnader för flyget genom att betala bl. a. landnings- och undervägsavgifter. Klubbar och enskilda får för varje flygplan årligen betala 2 500 kr. i dessa undervägsavgifter och 4 000 kr. i landningsavgifter och drar därmed sitt strå till stacken för luftfartsverkets kostnader i dessa avseenden.

Om skatten införs, betyder detta en ökning av flygtimpriset med ca 60 kr., vilket i sin tur ökar kostnaderna för att ta flygcertifikat med 3 000 kr. Vi får då färre flygare och mindre flygverksamhet, vilket negativt påverkar ett område som är av stor samhällsekonomisk betydelse.

Inte heller är det lätt att beräkna skatteuttaget. Samma plan som används för privatflygning används av ekonomiska skäl också för yrkesmässig flygning, och detta med bensin som tas från samma tank. Skönmässig beräkning av skatteuttaget blir följdén, och frestelsen att göra oriktiga bedömningar kan bli för stor. Skatten är ett utslag av klåfingrighet och fördomsfullhet. Luftfartsverket har inte ens tillfrågats – långt mindre flygklubbarna eller deras organisationer.

Herr talman! Den tråkigaste effekten av denna flygbensinskatt ligger dock på det sociala området. Jag tänker på det dråpslag den innebär för alla de tusentals ungdomar som med liv och lust ägnar fritiden åt sitt flygintresse, som praktiskt taget bor på sina flygklubbar, putsar och "mekar" med planen, utbildar sig teoretiskt och praktiskt – ofta med målet att bli flygare till yrket – och vars hela verksamhet präglas av offervilja och hängivenhet. Det är fina ungdomar, som samhället nu av kortsynt gnidenhet kastar ut på gatan.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 12 i skatteutskottets betänkande nr 9.

Anf. 166 LENNART BLOM (m):

Herr talman! Jag skall i denna sena timme försöka undvika att uppkalla många till kommentarer, men jag tycker att jag som ledamot i energiskattekommittén har anledning att framföra några synpunkter som inte riktigt har kommit fram i debatten.

Den första är en allmän synpunkt. För dem som är anhängare av styrmedel vill jag bara påpeka att vi har fått en utomordentligt kraftig oljereduktion utan styrmedel. Det kan kanske vara en tankeställare. Vad som har skett är att oljeskatterna har höjts så att de kommit i nivå med elskatterna, som

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningsav
energi m. m.*

Torsdagen den
15 december 1983

*Beskattningsav
energi m. m.*

tidigare var högre. Vi hyser inte samma starka tilltro till styrmedel, och det är motivet bakom reservationerna.

Jag vill här konstatera att det är ett mycket ungefärligt energiskattesystem man inför. Man utgår inte från någon energilikformighet på annat sätt än att man avviker ifrån den. Vid beräkningen av energiskattenivåerna har man tagit tre fjärdedelar, hälften eller noll procent, beroende på vilket argument som passar i olika sammanhang. Jag tycker att man löper en utomordentligt stor risk genom denna löslighet, som man skapar genom att avstå från en fast princip för hur energiskattenivåerna skall fixeras. Utan att precis dra olämpliga paralleller konstaterar jag att man är på väg in i en reglering på energiområdet, som naturligtvis så småningom kan byggas ut mer och mer och leda till den fullständiga anarki som man nått på andra områden som är detaljreglerade, t. ex. bostadsområdet.

De här synpunkterna får vi säkert tillfälle att återkomma till. Energiskattekommittén kommer ju så småningom att presentera ett underlag som blir basis för ett framtida energibeslut. Jag skall begränsa mig till ett par påpekanden.

Herr Josefson sade att det i dag inte finns något behov av kol. Det är naturligtvis en tillspetsning. Men det hade inte varit ur vägen om det också hade konstaterats att anledningen till att behovet är litet är att vi faktiskt har en utomordentligt väl fungerande kärnkraft. Den skulle vi inte ha haft, om linje 3 till all olycka hade vunnit i folkomröstningen.

När man bedömer energiskatterna skall man inte enbart tala om skatternas höjd, för det kan leda en vilse. Skatten är bara en mindre del av det totala priset. Det är just det totala priset som sådant som är avgörande. En fråga som naturligtvis måste ställas är denna: Om nu oljepriset helt plötsligt skulle sjunka till 19 dollar, anser man sig då tvungen att lägga på en extra svensk skatt som motsvarar ungefär 10 dollar, eller kommer man inte att göra det? Konsekvensen borde kräva att man gör det. Jag kan inte säga annat än att det i och för sig också vore en stor olycka, för det skulle innebära att vi fick en alldeles exceptionell skattebelastning på en god del av den energiförbrukning som under alla omständigheter måste hänföras till oljan, särskilt till transportsektorn.

Jag tycker att man över huvud taget skall lita väsentligt mer på marknaden och väsentligt mindre på styrmedel på energiområdet. Jag återkommer till ett påpekande som jag gjorde inledningsvis. Vi har fått en anpassning som överensstämmer med våra önskemål. Vi är på god väg att utan styrmedel nå fram till en god balans mellan olika energikällor.

Statsrådet Dahl har rätt när hon säger att det inte kan bli tal om någon evig subvention. Man kan tänka sig en introduktionssubvention och undantagsåtgärder av skilda slag. Jag delar den principiella uppfattningen, och det gör också moderata samlingspartiet. Vi är beredda att ge stöd på en rad områden, men vi vill ha dem öppet redovisade. Det skall vara av initialkaraktär. Däremot är vi tveksamma till all form av subventionering på skatteområdet, vare sig den nu gynnar naturgas, inhemska bränslen eller vad det nu är fråga om.

Till slut vill jag säga att energiskattekommittén ju var bunden av sina direktiv. Det gjorde att produkten blev en aning osammanhängande. Majoriteten landade dessutom på ett fullständigt horribelt förslag, som från början var dömt att misslyckas. Jag beklagar att tanken på ett införande av moms blev diskrediterad på det sättet. Jag vill ändå inför framtiden konstatera att hade man valt en annan lösning, dvs. övergång till moms och en punktskatt som hade begränsats till att garantera staten oförändrade intäkter, då hade man undvikit en rad av de nackdelar som majoritetens förslag kan påvisas ha.

Allra sist vill jag säga att jag uppfattar förslaget om 1,5 % som begränsningsregel som välkommet inom industrin. Det bör bara fullständigas med att för all annan industri än pappersindustrin, som är energiintensiv, är det en höjning från 1,3 %.

Anf. 167 IVAR FRANZÉN (c):

Herr talman! Mycket kort. Herr Blom hävdade att kärnkraften var den positiva orsaken till att vi inte behövde ha kol. Jag vill fullständiga den biten. Det är helt riktigt. Vi ställer också upp på att vi skall utnyttja den elström som vi nu får på ett vettigt sätt utan elberoende. Men det är tveklöst så att om de 25 eller kanske 35 miljarder som binds i de två sista reaktorerna och nätutbyggnaden hade fått användas till alternativ, skulle dagens situation utan kol varit minst lika positiv. Det är alltså inte utbyggnaden av kärnkraften som är orsaken. Men vi måste faktiskt utnyttja denna investering, när den tyvärr nu är gjord. Den bidrar i nuläget till ett minskat behov av kol. Så långt har Lennart Blom rätt.

Anf. 168 LENNART BLOM (m):

Herr talman! Jag kan i väsentliga stycken dela de synpunkter som herr Franzén här har framfört. Jag vill också upplysningsvis påpeka för den intresserade och alltmer talrika församlingen i kammaren att fjärrvärme i Stockholm f. n. klaras enbart med elpannor under en stor del av året, och det beror på att vi har så gott om el.

Anf. 169 IVAR FRANZÉN (c):

Herr talman! Stockholm är ju ett oerhört intressant alternativ. Tänk tillbaka ett ögonblick, Lennart Blom, på resonemangen kring Forsmarkstunneln och de 12–13 TWh som där skulle produceras, dessa 3 000 MW osv. och jämför med dagens situation, där centern på punkt efter punkt har fått rätt. Nu har borgarrådet Cederschiöld gått ut och talat om att vi egentligen inte behöver kol i nämnvärd omfattning, eftersom vi har så många andra alternativ med hjälp av värmepumpar, ett litet järnsvampverk osv. Jag tycker kanske att det vore skäl att Lennart Blom även instämde på den punkten och talade om hur rätt centern har.

Torsdagen den
15 december 1983

*Vissa ändringar i
företagsbeskatt-
ningen*

Anf. 170 LENNART BLOM (m):

Herr talman! Eftersom jag kan Stockholmsfrågorna kan jag vitsorda att herr Franzén har fel.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslutet redovisas efter behandlingen av skatteutskottets betänkande 18.)

Anf. 171 TALMANNEN:

Kammaren övergår nu till att debattera skatteutskottets betänkande 14 om vissa ändringar i företagsbeskattningen.

Vissa ändringar i företagsbeskattningen

Anf. 172 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! I detta betänkande, nr 14, föreslår regeringen bl. a. att bolagsskatten till staten skall sänkas från 40 till 32 %, varigenom den skulle komma i paritet med den skattesats som gäller för ekonomiska föreningar i allmänhet. Vid ett första betraktande kan det tyckas förvånande att vår skattehjärregering faktiskt föreslår en sänkning av en skatt.

Man tar emellertid igen på gungorna vad man förlorar på karusellen och föreslår samtidigt att högsta tillåtna lagerreserv skall begränsas från nuvarande 60 % till 50 %. Nu är det ingalunda så att dessa två förslag utjämnar varandra för företag i allmänhet. En del, huvudsakligen större aktiebolag, tjänar på reformen, medan andra och långt fler kommer att förlora. Till förlorarna hör naturligtvis först och främst alla de företag som inte drivs i aktiebolagsform och alltså inte har någon glädje av en sänkt bolagsskatt. Så är även förhållandet för de mindre aktiebolag där vinsten helt eller delvis tas ut som lön. Dessa företag får en ökad skattebelastning genom den föreslagna begränsningen av lagernerskrivningar. Speciellt kännbara blir effekterna för företag med relativt stora lager, exempelvis inom detaljhandeln. Den nu påtvingade upplösningen av en del av lagerreserven kommer att fresta hårt på både likviditet och soliditet.

I ett ekonomiskt läge där det är ett livsvillkor att tillverka och framför allt exportera mer är det naturligtvis fel väg att gå att lägga nya pålagor på svensk företagsamhet; begränsningen av möjligheterna till lagernerskrivningar är en sådan olämplig pålaga.

Från moderat håll har vi tidigare pläderat för en på sikt avskaffad bolagsskatt, och därför är det helt naturligt att vi nu välkomnar en sänkning av bolagsskatten med 8 procentenheter.

I augusti i år begåvades vi med ett utredningsförslag, Ds Fi 1983:21, innebärande införande av en sorts miniproms. Den del av de sociala avgifterna som kunde betraktas som en ren skatt, dvs. 20 %, skulle enligt förslaget nu drabba bl. a. arrendeinkomster, hyresintäkter, inkomster från skogsavverkning samt pensionärer, både i deras egenskap av anställda och i

deras egenskap av företagare. Företagens vinstdelning till sina anställda skulle också drabbas; den effekten var naturligtvis tillkommen för att bädda för löntagarfonderna.

Flera remissinstanser ställde sig mycket kritiska, och i ett frågesvar till mig tidigare i höst meddelade finansministern att något förslag inte var att vänta i höst. Dagens proposition innehåller heller inte något sådant förslag, men finansministern hotar i propositionen att återkomma "i annat sammanhang", som det heter.

I reservation 6 föreslår de tre borgerliga partiernas representanter i skatteutskottet att riksdagen gör ett uttalande mot utredningsförslaget om en grundavgift inom socialförsäkringen. Detta kallas i populärt tal miniproms.

I reservation 7 tar samma reservanter upp förslaget om förlängt tvångssparande, innebärande att inbetalningsskyldigheten motsvarande 20 % av företagets vinster till ett särskilt räntelöst investeringskonto skall förlängas till att omfatta även 1984 års vinster.

Vi anser att det är fel väg att försöka öka den låga investeringsnivån, och enligt min uppfattning kan förslaget tvärtom komma att medföra minskade investeringar.

Det är de expansiva företagen som skall ge oss draghjälp, och genom tvångsavsättningen minskas likviditeten till skada för ytterligare expansion hos dessa lönsamma företag.

I den sista reservationen, nr 8, vänder vi oss gemensamt och med all kraft mot förslaget att slopa forskningsavdraget. Den svenska industrin har under större delen av 1970-talet förlorat marknadsandelar. Detta har skett huvudsakligen på grund av vårt alltför höga kostnadsläge, men också på grund av att vårt tidigare försprång när det gäller tekniskt kunnande kraftigt har minskat. Ett exempel härpå är varvsindustrin där flera låglöneländer nu kan bygga de flesta fartygstyper lika bra som vi kan och betydligt billigare.

Vår chans att i framtiden hävda oss på exportmarknaden kommer i stor utsträckning att bero på om vi kan få fram bättre vetenskapsmän, tekniker och marknadsförare. Vår framtid är beroende av att dessa människor finner vägar till nya rön, ny teknik och nya nischer till fromma för det samlade näringslivet. Det är då fel politik att hämma företagets ansträngningar att öka forskningen. Varför är då socialdemokraterna så negativa till forskningen, så negativa att de nu helt vill slopa forskningsavdraget? Jag hoppas att få svar på den frågan och yrkar avslutningsvis bifall till de moderata motionerna i betänkandet.

Anf. 173 STIG JOSEFSON (c):

Herr talman! Regeringen föreslår i proposition 64 vissa ändringar i företagsbeskattningen, och det är dessa som behandlas i skatteutskottets betänkande 14.

En av huvudreglerna i svensk företagsbeskattning har varit att företagen skall ha möjlighet att inom sig bygga upp en relativt stor reserv för att kunna motstå svängningar i konjunkturerna.

Rätten att skriva ner värdet av lagren med 60 % har varit en av dessa

regler, och den har funnits sedan årtionden tillbaka. Nu plötsligt frångår socialdemokraterna denna linje och föreslår att lagerreserven skall få uppgå till högst 50 % mot nuvarande 60 %. Det är ganska förvånansvärt att man nu när konjunkturen något förbättrats begränsar företagens möjligheter att bygga upp en reserv som de senaste tio årens konjunktursvängningar klart visat att det föreligger ett starkt behov av.

Visserligen föreslår man en sänkning av bolagsskatten med åtta procentenheter, men denna förmån är förbehållen aktiebolagen. Handelsbolag, ekonomiska föreningar och alla småföretag och lantbrukare som deklarerar sin rörelse som fysisk person står helt utanför denna skattesänkning – de får bara begränsningen i avskrivningsreglerna, en orättvisa som inte är försvarbar.

Otvivelaktigt ställer man frågan: Återgår socialdemokraterna nu till 1960-talets politik, då man tillgodosåg storföretagens intressen och förbisåg, eller rent ut sagt nonchalerade, småföretagen?

Småföretagen har dock visat – inte minst under den senaste tioårsperioden – sin styrka och anpassningsförmåga och sin förmåga till nyskapande och utveckling.

I reservationerna 1 och 2 har centern yrkat avslag på propositionen i detta avsnitt. Enligt centerns uppfattning är propositionens förslag orättvist. För småföretagen innebär det en lageruppskrivning med 25 % eller tio procentenheter – en betydande belastning, speciellt som denna uppskrivning blir belagd med arbetsgivaravgift på ca 40 %, innan återstoden inkomstbeskattas på sedvanligt sätt.

Socialdemokratiska talare betonar ofta i småföretagsdiskussioner sitt intresse för att skapa goda förhållanden för småföretagarna. I praktisk handling ser man dock inte mycket av detta. Det visar klart den behandling småföretagarna får i denna proposition.

Vid remissbehandlingen har också rests ett starkt motstånd mot den begränsning av avskrivningsmöjligheterna som förslaget innebär.

Ännu mera oroad blir jag när jag läser utskottsbetänkandet, där man bl. a. skriver att "det endast är en liten del av de stora skattekrediter som företagsbeskattningen erbjuder som nu dras in".

Jag frågar: Har socialdemokraterna för avsikt att gå ytterligare i den riktningen? Skrivningen i utskottsbetänkandet kan ge en antydning om detta, och det är angeläget att få ett besked på den punkten. Än mera förvånad blir jag då det som motivering för förslaget anförs att företagarna genom 1982 års skattereform får en skattesänkning. Är detta verkligen ett motiv? Anser socialdemokraterna att småföretagare inte skall ha samma rätt som löntagarna till den skattesänkning som 1982 års skattereform innebär? Jag är tacksam för ett klarläggande på den punkten.

Vidare framhålls i utskottsbetänkandet att företagens möjligheter till kredit är goda, och med detta som motivering avstyrks också kravet på avtrappningsregler. Ja, man avslutar detta avsnitt med att säga att "särskilda avtrappningsregler inte erfordras för att minska skatteeffekterna".

Skatteeffekten uppstår första året och blir lika stor oberoende av om man

lånar pengar för att klara sin situation eller går till väga på annat sätt.

Jag är mycket förvånad över socialdemokraternas agerande i denna fråga, och än mer förvånad har jag blivit över den argumentering man för i utskottsbetänkandet.

Centern står fast vid sin syn på småföretagens betydelse och kan inte acceptera en sådan här försämring av småföretagens möjligheter till konsolidering och vidareutveckling.

Jag yrkar bifall till berörda reservationer.

I reservation 4 berörs ett yrkande som framställts i centermotion 1983/84:100, som innebär att riksdagen bör göra ett uttalande mot utredningsförslaget om att införa en grundavgift till socialförsäkringen på 20 % för vissa inkomster, som nu inte omfattas av avgiftssystemet. Förslaget innebär en ny beskattning av fysiska personer för sådana skogsinkomster, arrenden och hyresinkomster som inte ingår i socialförsäkringssystemet. Vi reserverar oss anser att förslaget inte kan accepteras, därför att avgiften då helt skulle förlora sin karaktär av avgift och i stället bli en renodlad skatt.

Vidare gör man en klar åtskillnad mellan juridiska och fysiska personers beskattning som inte kan accepteras. Det är ett illa genomtänkt förslag som skulle ge orimliga konsekvenser, och därför anser vi reserverar oss att riksdagen redan nu skall ge regeringen till känna sin syn på utredningsförslaget.

I reservation 7 berörs det särskilda investeringskontot, som innebär att företagare tvingas till ett räntelöst tvångssparande. Avsikten är att förmå företagen att tidigarelägga redan planerade investeringar. De nu aktuella reglerna torde ofta kunna verka i motsatt riktning. Investeringsbesluten fördröjs och byråkratiseras och i vissa fall omintetgörs de helt. Vi finner därför inte några bärande skäl till att förlänga giltighetstiden för denna lagstiftning.

I reservation 8 berörs regeringens förslag att slopa rätten till det s. k. särskilda forskningsavdraget. Detta avdrag kan utnyttjas vid taxering till statlig inkomstskatt. Det infördes 1973 och utgår f. n. i form av ett basavdrag på 5 % och ett ökningsavdrag på 30 % av ett underlag som beräknas med hänsyn till företagets lönekostnader för forsknings- och utvecklingsarbeten och vissa andra kostnader för förvärv av forskningsresultat. Nu föreslås i propositionen att avdragsrätten skall slopas. Vi reserverar oss mot regeringens behandling av forskningsavdraget. Avdraget infördes, som jag nyss sade, 1973 av den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Mot bakgrund av de positiva effekterna av avdraget permanentades reglerna under bred parlamentarisk enighet med verkan från 1983 års taxering. Vissa förbättringar gjordes, och alla partier utom vpk var eniga om betydelsen av att statsmakterna på olika sätt effektivt stöder forskning och utveckling inom företagen.

Man var också överens om att generella stödformer av ifrågasvarande typ har en betydelsefull uppgift att fylla och därför även i fortsättningen bör vara öppna för företagen.

Det är förvånansvärt att regeringen så här kort tid efteråt totalt ändrar sin

Torsdagen den
15 december 1983

*Vissa ändringar i
företagsbeskatt-
ningen*

uppfattning. Som motiv framhåller regeringen att avdraget inte har medfört ökade insatser på forskningens område. Näringslivet säger tvärtom och framhåller forskningsavdragets stora betydelse.

Sällan har jag uppvaktats så mycket i en fråga som i denna. I brev, telefonsamtal och genom besök har framhållits betydelsen av att denna stimulans för forskning bör bestå. Bl. a. har understrukits att det med nuvarande regler är företagen själva och inte myndigheterna som beslutar om forskningsinsatsernas omfattning och inriktning. Man är fri från den byråkratiska kontrollen.

Jag har kommit fram till den slutsatsen att det var ett riktigt och värdefullt beslut som riksdagen fattade när nuvarande regler fastställdes. Jag och centerpartiet anser att dessa regler bör gälla också i fortsättningen.

Herr talman! Med vad jag anfört yrkar jag bifall till de reservationer där mitt namn är med.

Anf. 174 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande 14 behandlas förslag om begränsning av den högsta tillåtna lagerreserven från nuvarande 60 % till 50 % av lagrets värde. Som kompensation föreslås vidare en sänkning av den statliga bolagsskatten från nuvarande 40 % till 32 %.

När den föreslagna förändringen aviserades i kompletteringspropositionen uttalade vi från folkpartiets sida att vi såg vissa fördelar med ett sådant förslag, framför allt genom att volymen obeskattade reserver minskar och kapitalets rörlighet ökar.

Folkpartiet menar att marknadsekonomin kommer att fungera bättre med en större rörlighet på kapitalmarknaden. Vinstmedel låses då inte in i företagen så som nu sker. Kapitalet kan investeras i de företag som har de bästa framtidsutsikterna utan de begränsningar som gäller i dag. En större kapitalrörlighet är också till fördel för nyföretagandet, som därigenom får möjlighet att konkurrera om tillgängligt kapital.

Folkpartiet är således positivt till förslagen om lagernedskrivning och statlig bolagsskatt. Förändringarna måste dock införas på ett sådant sätt att likviditetsspåfrestningarna av den försämrade lagernedskrivningen motverkas och helst neutraliseras av den sänkta bolagsskatten. Detta sker dock inte om man genomför det förslag som utskottsmajoriteten står bakom. Sänkningen av bolagsskatten gäller enbart aktiebolag.

Lagernedskrivningen kommer enligt förslaget att begränsas för alla företag oavsett företagsform. Skattesänkningen kommer däremot inte alla till del på ett konkurrensneutralt sätt.

I går hade vi här i kammaren en debatt om de höjda förmögenhetsskatterna. Det var precis samma situation. Även den höjda förmögenhetsskatten som socialdemokraterna drev igenom med kommunisternas hjälp drabbar hårdast de mindre och medelstora familjeföretagen.

De större aktiebolagen får del av sänkningen av bolagsskatten, de mindre har som regel ingen nytta av den. Företag som drivs som enskild firma eller

handelsbolag betalar ingen bolagsskatt och får alltså endast del av nackdelarna.

Folkpartiet kräver att begränsningen i rätten till lagernedskrivningar bara skall gälla skattskyldiga som får ta del av sänkningen av bolagsskatten. Begränsningen i lagernedskrivningen bör dessutom genomföras successivt inom en femårsperiod, som vi beskriver i vår motion 253.

Folkpartiet anser att riksdagen bör uppdra åt regeringen att snarast återkomma med förslag med denna innebörd. Jag yrkar därför bifall till reservation 1. Beträffande motiveringen yrkar jag bifall till reservation 5.

Då det gäller motion 100, yrkande 18, som handlar om grundavgift till socialförsäkringen och som tidigare talare berört, kan jag med hänvisning till reservationstexten nöja mig med att yrka bifall till reservation 6.

I gårdagens debatt förelåg en rejäl enighet om att Sveriges balansproblem kan lösas endast under förutsättning att svensk industri kan hävda sig på världsmarknaden och här hemma. Folkpartiet anser det därför oriktigt att försvåra snabba och effektiva investeringsåtgärder. Företagen måste snabbt kunna anpassa sig till en förändrad marknadssituation, och de måste veta att en sådan anpassning inte stöter på några hinder, när de står i begrepp att göra avslut. Att överordna statens behov av en billig finansiering av budgetunderskottet denna strävan är ingen klok åtgärd. Från folkpartiets sida motsatte vi oss följaktligen inbetalningsskyldigheten när den infördes beträffande avsättningar till investeringsfonder, och vi står givetvis kvar vid denna uppfattning även nu. Förslaget bör avvisas, och jag yrkar därför bifall till reservation 7.

Proposition 64 innehåller slutligen förslag om att lagen från 1973 om forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt skall upphävas. Detta förslag verkar något besynnerligt med tanke på att avdraget nyss permanentats av nuvarande regering. Bakom det beslutet spårade jag själv en strävan att markera en positiv inställning till forskning inom industrin i syfte att stärka svensk industris konkurrensförmåga. Det är därför mycket förvånande att regeringen nu lägger fram förslag om att avskaffa avdraget.

Förvåningen över utskottsmajoritetens ställningstagande till förslaget blir inte mindre efter alla de enstämmiga uttalanden som utskottet fått ta del av om det värde som man inom berörda företag tillmäter detta forskningsstöd. Eftersom regeringen i andra sammanhang betonat vikten av att Sverige ligger väl framme då det gäller forskning och utveckling, blir man betänksam.

Är det möjligen så att regeringen även på detta område tänker övergå till ett selektivt stöd? Eller tänker man helt slopa stimulansåtgärder på forsknings- och utvecklingsområdet? Det skulle vara intressant att få ett besked på den punkten.

Inom folkpartiet anser vi att insatserna på detta område är väl använda pengar. Speciellt viktigt är det att man stimulerar med generella medel. De affärsmässiga bedömningar som därvid blir vägledande för inriktningen av åtgärderna garanteras bäst genom en sådan ordning.

Folkpartiet menar därför att regeringens förslag inte bör bifallas. Jag yrkar därför bifall till reservation 8.

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

*Vissa ändringar i
företagsbeskatt-
ningen*

Anf. 175 TOMMY FRANZÉN (vpk):

Herr talman! Det svenska företagsbeskattningssystemet är ur företagets synpunkt ett av världens mest fördelaktiga. Det avser att bevara och stärka den odemokratiska kapitalistiska besluts- och produktionsordningen. Den liberala företagsbeskattningen har medverkat till betydande förmögenhetsöverföringar till de stora förmögenhetsägarna. Främst har detta ägt rum under senare år, då vanliga människor fått vidkännas kraftiga reallönesänkningar. Därför finns det anledning att skärpa bolagsskatten i stället för att sänka den.

Vänsterpartiet kommunisterna kan av flera skäl inte acceptera förslaget att sänka bolagsskattesatsen från nuvarande 40 % till 32 %. Vi har i motioner tidigare hävdad att bl. a. bolagsskatten tvärtom måste skärpas och har då förordat både en höjning till 50 % och en skärpning av de oerhört liberala avskrivnings- och avdragsreglerna.

Bolagsskatten utgör i dag en ytterst liten andel av samhällets totala skatteinkomster. Under en lång rad av år har den konstant minskat i betydelse. År 1950 utgjorde beskattningen av företagen 13,8 % av de totala skatteinkomsterna och avgifterna till samhället, medan den i dag uppgår endast till någon procent. Även på detta område har de "rikas" skattebördor minskat, medan vanliga människors skatter har ökat. Detta är för vänsterpartiet kommunisterna en oacceptabel omfördelning av skattebelastningen och förmögenhetsinnehavet.

Regeringens förslag att begränsa lagerreserveringen från nuvarande 60 % till 50 % av lagrets värde är ett steg i rätt riktning. Att däremot kompensera denna skärpning med en sänkning av bolagsskattesatsen anser vi vara ett utslag av undfallenhet för näringslivets krav på ytterligare stora vinster.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår därför i enlighet med tidigare krav att skattesatsen höjs till 50 % samtidigt som vi också accepterar skärpningen av lagerreserven. Visserligen är inte skattesatsen i sig det avgörande för bolagsvinstbeskattningen, men den utgör ändå en väsentlig del. Däremot måste en översyn göras av alla de förmånliga avdragsregler som förekommer, i syfte att skärpa företagsbeskattningen totalt sett.

Beträffande förslaget om slopande av det särskilda forskningsavdraget vill jag erinra om att förslag om slopande av detta avdrag tidigare vid flera tillfällen behandlats efter förslag från vpk. Vi har då hävdad detsamma som regeringen gör nu, nämligen att avdraget inte bevisligen stimulerar någon forskning utan mer tjänstgör som ett generellt stöd till företagen. De borgerliga och socialdemokraterna i riksdagen har vid tidigare tillfällen motsatt sig att slopa forskningsavdraget. Därför tycker vi att det är bra att socialdemokraterna har kommit till samma insikt som vi och också föreslår att avdraget slopas. Vi kommer därför att i voteringen självfallet stödja detta yrkande.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till vpk-motionen.

Anf. 176 BRUNO POROMAA (s):

Herr talman! Den svenska företagsbeskattningen kännetecknas av en hög nominell skattesats men ändå ett lågt faktiskt skatteuttag. För aktiebolag är den nominella skattesatsen närmare 60 % av vinsten. Förklaringen till att skatteuttaget är lågt ligger i att företagen genom bokslutsdispositioner och olika former av stimulansavdrag kan skjuta upp eller t. o. m. helt undgå beskattning för en betydande del av sin vinst.

Mot bakgrund av den skillnad som finns mellan nominellt och faktiskt skatteuttag har regeringen i proposition 1983/84:64 och skatteutskottet i sitt betänkande 1983/84:14 lagt fram förslag som, om de antas av riksdagen, utgör ett viktigt steg i riktning mot ett stabilare skatteunderlag. Skatteutskottets betänkande består av fyra huvuddelar:

1. Den högsta tillåtna lagerreserven begränsas från nuvarande 60 % till 50 % av lagrets värde.
2. Den statliga bolagsskatten sänks från nuvarande 40 % till 32 %.
3. Den 20-procentiga inbetalningsskyldigheten på särskilt investeringskonto utsträcks till att gälla även 1984 års vinster.
4. Det särskilda forskningsavdraget vid statlig inkomstskatt avskaffas.

Jag skall, herr talman, först helt kort beröra förslagen i fråga om lagernedskrivningen och den statliga bolagsskatten. Enligt utskottsmajoritetens uppfattning överdriver de borgerliga partierna på dessa punkter det problem som förväntas uppstå i samband med och efter den föreslagna skatteomläggningen. De invändningar som nu riktas mot de aktuella förslagen gäller i första hand att utrymmet för lagernedskrivningen skall begränsas. Samtidigt godtar flertalet en sänkning av bolagsskatten.

Utskottsmajoriteten avvisar sådana tankegångar då dessa rimmar illa med de ambitioner som det ges uttryck för i propositionen och som utskottsmajoriteten helt ställer sig bakom, nämligen att få till stånd ett stabilare skatteunderlag genom en minskning av differensen mellan det nominella och det faktiska skatteunderlaget inom företagsbeskattningen. Detta åstadkommer man icke med ett bifall till någon av reservationerna.

Vpk yrkar i sin motion på en översyn av avdragsreglerna i syfte att ytterligare skärpa företagsbeskattningen, liksom på en höjning av den statliga inkomstskatten. Utskottet har för sin del icke funnit skäl för att ytterligare skärpa beskattningen utan avstyrker dessa yrkanden.

Vad sedan beträffar reservation 6, som har sitt ursprung i en motion från centerpartiet, om grundavgiften till socialförsäkringen kan sägas att regeringen har för avsikt att aktualisera denna fråga i ett annat sammanhang. Utskottet har icke velat ha någon uppfattning i frågan förrän ett färdigt förslag föreligger från regeringen.

I fråga om det särskilda investeringskontot vill jag hänvisa till den debatt som fördes i kammaren då riksdagen för ett år sedan fattade beslut om dess införande. Det mesta som sades vid den tidpunkten är fortfarande aktuellt. Investeringarna ligger fortfarande på en oacceptabelt låg nivå, och avsättningen till nämnda konto är enligt utskottsmajoriteten ett av de bästa sätten

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

*Vissa ändringar i
företagsbeskattningen*

*Vissa ändringar i
företagsbeskatt-
ningen*

att stimulera investeringarna. Vi biträder därför förslaget att lagstiftningen förlängs ytterligare ett år.

Avslutningsvis, herr talman, några ord om det särskilda forskningsavdraget.

Utskottsmajoriteten tillstyrker ett upphävande av det särskilda forskningsavdraget vid taxering till statlig inkomstskatt. Regeringen har för avsikt att inom kort framlägga förslag om bättre former för att främja forskning och utveckling i mindre och medelstora företag, och utskottsmajoriteten är också av den uppfattningen att samhällsstöd för sådan verksamhet bör utgå bidragsvägen och icke genom avdrag vid beskattningen.

Med vad jag här har sagt, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan i dess helhet i betänkande nr 14 och avslag på samtliga reservationer jämte motion 256 från vpk.

Anf. 177 KNUT WACHTMEISTER (m) replik:

Herr talman! För att inte sabotera herr talmannens försök att åstadkomma en votering i kväll skall jag koncentrera mig till en enda sak, nämligen forskningsavdraget.

Jag frågade Poromaa varför socialdemokraterna var så negativa till forskningsavdraget. Det har man nämligen inte varit tidigare. Jag vill erinra om att socialdemokraterna våren 1981 i en partimotion, 1979/80:1023, krävde en fördubbling av basavdraget och en förbättring av ökningsavdraget för forskning genom ett extra avdrag under en tvåårsperiod på 100 % av FoU-kostnaderna över viss nivå. I gengäld ville man enligt samma motion höja bolagsskatten från 40–45 %. Socialdemokraterna i skatteutskottet följde sedan upp partimotionen med en omfattande reservation.

Man kan då fråga sig varför socialdemokraterna nu gjort en helomvändning. För två och ett halvt år sedan krav på fördubblat forskningsavdrag och höjd bolagsskatt, och nu slopat forskningsavdrag och sänkt bolagsskatt. Jag vore tacksam om jag kunde få ett kort svar på frågan, varför man har gjort denna helomvändning.

Anf. 178 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Jag är förvånad över att jag inte alls fick något svar på de frågor som jag ställde om vad utskottsmajoriteten skrivit om huruvida sänkningen av inkomstskatten kan anses vara ett motiv för en minskning av den lagerreserv som man får utnyttja.

Jag fick inte heller något svar på frågan om konsekvenserna och innebörden av denna ändring. Man skall vara medveten om att det gäller en 25-procentig uppskrivning av lagerreserven. Jag anser inte att man här bara skall tala om att företagen får kompensation för en sänkning av bolagsskatten. Man skall i stället tänka på den stora gruppen av småföretagare som uteslutande kommer att drabbas av en skatteskärpning. Denna skatteskärpning skall dessutom träda i kraft utan några som helst avtrappningsregler. Det är beklagligt att man inte har kunnat beakta de synpunkter som har anförts i motionen.

Anf. 179 KJELL JOHANSSON (fp) replik:

Herr talman! Bruno Poromaa sade att den svenska företagsbeskattningen kännetecknas av en hög skattesats med lågt skatteuttag. Jag förstår att han då tänkte på beskattningen av aktiebolag. Jag skulle vilja fråga: Tycker Bruno Poromaa att det gäller också för enskilda firmor och handelsbolag? Om man lägger en normal lön i botten för företagaren, läggs det som skall kunna komma i fråga för beskattning ovanpå detta. När man nu genomför en sådan här begränsning i möjligheten att skriva ned lagren kommer många företagare att bli tvungna att i ett sammanhang till beskattning ta upp delar av sitt lager, uppgående till ganska stora summor. Menar Bruno Poromaa att det under sådana förhållanden blir fråga om ett lågt skatteuttag för den företagaren?

Anf. 180 BRUNO POROMAA (s) replik:

Herr talman! Jag fick en fråga av Knut Wachtmeister om forskningsavdraget. Ja, när det gäller företagen vill jag säga att dessa i dag har ett helt annat utrymme i sin ekonomi än vid den tidpunkt då den aktuella lagtexten infördes. Det särskilda forskningsavdraget är mycket komplicerat både för företagen och för skattemyndigheterna. Det finns indikationer på att detta avdrag har fungerat mera som en skattesubvention till forsknings- och utvecklingsintensiva företag än som en verklig stimulans till ökning av forsknings- och utvecklingsarbetet. I det statsfinansiella läge som vi har under dessa olyckliga år kan det väl inte anses vara motiverat med ett sådant avdrag.

Både Stig Josefson och Kjell Johansson efterlyste rättvisa. En millimeter-rättvisa är mycket svår att åstadkomma i något sammanhang. Vi vill medge att en begränsning i rätten till lagernedskrivning träffar samtliga skattskyldiga, medan sänkningen av den statliga skattesatsen gynnar aktiebolagen. Ett genomgående önskemål har varit att också övriga skattskyldiga, i första hand ekonomiska föreningar och enskilda näringsidkare, skulle kunna få sina skattesatser nedsatta. Utskottsmajoriteten har den uppfattningen att en allmän sänkning av skattesatserna i dag inte kan komma till stånd.

Vad gäller de ekonomiska föreningarna talar bl. a. konkurrensneutraliteten för att skattereglerna i princip bör överensstämma med vad som gäller för aktiebolagen. I övrigt kommer genom 1982 års skattereform en sänkning av skatteuttaget också de enskilda näringsidkarna till godo.

Anf. 181 KNUT WACHTMEISTER (m) replik:

Herr talman! Om nu Bruno Poromaa anser att företagen har det så mycket bättre nu än för två och ett halvt år sedan, frågar jag mig varför man för två och ett halvt år sedan ville höja bolagsskatten men nu – när företagen har det bättre – vill sänka den.

Torsdagen den
15 december 1983

*Vissa ändringar i
företagsbeskatt-
ningen*

Anf. 182 STIG JOSEFSON (c) replik:

Herr talman! Av det senaste anförandet av utskottets talesman får jag det intrycket att man inte har så stor omsorg om småföretagen. För hela den stora grupp som redovisar sitt företag under Fysisk person är detta en dryg belastning. I dessa fall beskattas inkomsten inte bara på vanligt sätt, utan först utgår arbetsgivaravgift på hela inkomsten. Sedan arbetsgivaravgiften avdragits, beskattas återstoden. För att dessa utgiftsökningar skall täckas in fordras en betydande inkomstökning.

Jag hoppas faktiskt att det inte är socialdemokraternas uppfattning att 1982 års skattereform kan användas som ett argument för att skärpa beskattningen för företagen. Jag trodde att vi var överens om att den skattesänkningen skulle gå ut till alla. Jag vill inte tro att det är socialdemokraternas uppfattning att man här skall ta igen en bit av företagen.

Anf. 183 KJELL JOHANSSON (fp) replik:

Herr talman! Det är faktiskt också så, att egenföretagarna har fått sina arbetsgivaravgifter höjda. Dessutom har de fått höjda arbetsgivaravgifter för sina anställda. Jag tycker också att det, som Stig Josefson sade, är fel att åberopa detta.

Tvingas dessa företagare att ta fram delar av lagret för beskattning, får de också betala arbetsgivaravgifter och därefter skatt. Jag förmodar att Bruno Poromaa med sin tystnad har bevisat att det inte är något lågt skatteuttag som de drabbas av.

Det går inte att skapa millimeterrättvisa, sade Bruno Poromaa. Nej, det begär jag inte heller. Jag inser mycket väl att man inte kan göra det. Men skulle inte dessa företagare, som jag nu i två dagar talat om, någon gång kunna få någon enda millimeter?

Anf. 184 BRUNO POROMAA (s) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att den här debatten genomsyras av påstådda orättvisor – som det framställs från de borgerligas sida. Vi kan nog aldrig samsas om vad som är rättvisa och vad som är orättvisa. Jag får snart göra avdrag för min fackföreningsavgift. Det tycker jag är rättvist, men det tycker ni är orättvist.

Anf. 185 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Herr talman! Jag har i en motion ifrågasatt det kloka i att avveckla det särskilda avdraget för forsknings- och utvecklingsarbete.

De argument som finansministern anför i propositionen och som utskottets majoritet pekar på är inte särskilt starka.

En av de mera omedelbara reaktionerna när man fick förslaget i sin hand var: Varför har regeringen så bråttom och inte kan vänta tills forskningspropositionen, som man själv utlovat, läggs fram i början av nästa år?

Skatteutskottet har också gett uttryck för precis samma reaktion när utskottet säger att det hade varit önskvärt att kunna bedöma det nu aktuella förslaget tillsammans med de forskningsförslag som kommer nästa år. Den

logiska slutsatsen hade alltså varit att utskottet gått på linjen uppskov, så att hela det här viktiga området hade kunnat behandlas i ett enda sammanhang.

Ett av de skäl som anförts för att ta bort denna avdragsrätt är att det tar väldigt lång tid innan man får glädje av de här avdragsmöjligheterna.

Detta avdrag på 729 milj. kr. – det är faktiskt fråga om ett så stort belopp – som socialdemokraterna nu tänker avskaffa har särskilt gynnat de företag som har en stor och expansiv forskning, så som bioteknik, elektroteknik, transporter och läkemedel. Hur skall företagen kunna hänga med i utvecklingen, om man i ett synnerligen känsligt läge tar av dem de resurser som behövs för att de bl. a. skall kunna vara mottagliga för nya rön från svenska universitet och högskolor? Svensk ekonomi behöver inte mera av rundgång och av bidrag. Vad vi behöver är mera av generella åtgärder.

Industriminister Thage Peterson har lovat att försöka lösa problemet när det gäller att anställa utländska forskare i Sverige. Med vårt skattesystem har vi ingen möjlighet att ge dem marknadsmässiga löner. Detta har företagen i viss mån kunnat klarat upp genom att kompensera sig via det särskilda avdraget. Regeringens förslag kommer att leda till att inflödet av utländsk forskning och utveckling stryps och att risken för utflyttning av forskningsverksamhet till andra industriländer ökar. Är det detta finansministern eftersträvar?

Medan man i andra länder, herr talman, bl. a. Finland och Västtyskland, har gått över eller tänker gå över till det svenska systemet med generella avdrag, därför att dessa är bra, så går vi i vårt land åt rakt motsatt håll.

I de nämnda länderna har man velat avskaffa det resurskrävande selektiva systemet och i stället införa ett enkelt och bra generellt system, typ Sverige.

Det finns också ytterligare en anledning varför man i de andra länderna hellre går över till ett generellt system. Det har med den ökade protektionismen i världen att göra. I många länder är man i dag synnerligen vaksam över de många protektionistiska inslag, typ selektiva stödformer, som utvecklas i konkurrentländer. OECD – inom vilken organisation inte minst USA, England och Västtyskland har varit pådrivande – har klart uttalat sin olust över selektiva stödformer på forskningens område, medan däremot generella skattemässiga avdrag kan vinna deras gillande.

Regeringens förslag leder enligt min mening till ett klart protektionistiskt inslag i strid med svenska frihandelsprinciper och är ett allvarligt slag mot den forskning som företagen bedriver i Sverige. Regeringen har ånyo brutit mot ett i regeringsdeklarationen avgivet löfte. Det är bara att beklaga.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till de moderata reservationerna i det nu aktuella betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslutet redovisas efter behandlingen av skatteutskottets betänkande 18.)

Kammaren övergår nu till att debattera skatteutskottets betänkande 15 om förlustavdrag efter ägarskifte.

*Förlustavdrag efter
ägarskifte*

Förlustavdrag efter ägarskifte

Anf. 187 KARL BJÖRZÉN (m):

Herr talman! Detta ärende handlar om förlustavdrag efter ägarskifte. Där gäller nu den regeln att det för familjebolag finns en begränsning av möjligheterna att utnyttja s. k. förlustavdrag. På förslag av 1980 års företagsskattekommitté har man i propositionen lagt fram förslag om viss uppmjukning av denna spärr för familjebolag. Man har då infört två nya spärrar: en spärr som förutom familjebolagen omfattar även andra fåmansföretag och en särskild spärr som riktas mot att utnyttja förlustavdrag i samband med överlåtelse av s. k. skalbolag, dvs. bolag utan egentlig verksamhet.

Moderata samlingspartiets företrädare i utskottet tycker att denna uppmjukning är bra och tillstyrker den. Vi anser att propositionens förslag kan godtas att gälla tills vidare, men vi tycker att remissbehandlingen har visat att det kan finnas anledning att se över reglerna ytterligare något. Vi föreslår därför att företagsskattekommittén skall få i uppdrag att med ledning av remissbehandlingen titta över dessa regler en gång till.

När det gäller den andra, nyttillkomna spärren för s. k. skalbolag anser vi att behovet av ett avdragsförbud och effekten av den föreslagna spärren inte är tillräckligt analyserad. Det kan finnas risk för att denna spärr kan försvåra möjligheterna till angelägna rationaliseringar och rekonstruktioner. Därför, och allra helst som vi tror att denna spärr kommer att få en mycket begränsad räckvidd, yrkar vi avslag på propositionen i den delen.

Slutligen har vi lagt fram ett förslag om avskaffande av den s. k. lex Kockum, som gäller förlustavdrag för aktiebolag och ekonomiska föreningar som helt eller till huvudsaklig del avyttrat sin verksamhet till det allmänna. På den punkten säger utskottet att 1980 års företagsskattekommitté har funnit skäl att behålla denna lagstiftning, men vi har en annan uppfattning.

Vi menar att den lagstiftningen var av provisorisk karaktär och hade brister redan från början. Den kan medföra hinder mot strukturrationalisering och få andra svårbedömbara effekter för näringslivet. Därför har vi yrkat att lagen skall upphävas. Vi vill också framhålla att företagsskattekommittén faktiskt inte har gått närmare in på den frågan, så vad utskottet här anför finner vi har ganska liten bärkraft.

Med detta vill jag yrka bifall till den reservation som är fogad till betänkandet.

Anf. 188 RUNE CARLSTEIN (s):

Herr talman! Det ärende som vi nu behandlar handlar om de s. k. spärreglerna. Dessa har ju tillkommit för att förhindra handel med s. k. förlustbolag. Vi har varit överens om att det skall vara vissa lättnader när det gäller familjebolagen, men sedan vill moderaterna gå längre. De vill låta undersöka om det går att göra ytterligare uppmjukningar. De vill också att man skall få chansen att handla med s. k. skalbolag. Skalbolagen har, som Karl Björzén sade, inte någon verksamhet men de har däremot uppdämda förluster, som man handlar med.

Sedan gäller det då den lagstiftning som kallas lex Kockum. Den kom ju till för att förhindra direkt stötande effekter när det allmänna går in i nedläggningshotade företag. Man ville förhindra handel med förluster i sådana företag. Vi har vid behandlingen av detta ärende funnit att det är välbetänkt att göra den förändring som är föreslagen, men däremot inte att gå med på de yrkanden som moderaterna har framställt i den reservation som är fogad till utskottets betänkande.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslutet redovisas efter behandlingen av skatteutskottets betänkande 18.)

Anf. 189 TALMANNEN:

Kammaren övergår nu till att debattera skatteutskottets betänkande 18 om ändringar i taxeringsförfarandet m. m.

Ändringar i taxeringsförfarandet**Anf. 190 OLLE WESTBERG (s):**

Herr talman! Med hänsyn till att reservanternas talesman ej är här kan jag nöja mig med att yrka bifall till utskottets hemställan.

Anf. 191 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! För att förkorta debatten nöjer jag mig med att yrka bifall till den reservation som är fogad till utskottsbetänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Skatteutskottets betänkande 9

Mom. 1 (de allmänna principerna för energibeskattningen)

Först biträdde reservation 2 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius med 51 röster mot 16 för motion 48 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del. 235 ledamöter avstod från att rösta.

Ändringar i taxeringsförfarandet

Härefter biträdde reservation 1 av Knut Wachtmeister m. fl. med 77 röster mot 46 för reservation 2 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius. 180 ledamöter avstod från att rösta.

Slutligen bifölls utskottets hemställan med 186 röster mot 73 för reservation 1 av Knut Wachtmeister m. fl. 44 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 2 (mervärdeskatten på inhemska bränslen)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 3 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 5 (skatten på kol den 1 januari 1984)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 4 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 6 (skattenivån på kol den 1 januari 1985)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 5 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius – bifölls med acklamation.

Mom. 7 (skattehöjningar på kol fram till den 1 januari 1989)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 6 av Knut Wachtmeister m. fl. – bifölls med acklamation.

Mom. 8 (en utredning om avgifter på kol)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 7 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius – bifölls med acklamation.

Mom. 10 (skatten på naturgas)

Utskottets hemställan bifölls med 240 röster mot 63 för reservation 8 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius. 1 ledamot avstod från att rösta.

Mom. 11 (skatterabatt på blyfri bensin m. m.)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 9 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius – bifölls med acklamation.

Mom. 12 (skatten på motoralkoholer producerade på inhemska råvaror)

Utskottets hemställan bifölls med 257 röster mot 46 för reservation 10 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius. 2 ledamöter avstod från att rösta.

Mom. 14 (en höjning av elskatten för industrin)

Utskottets hemställan – som ställdes mot motion 48 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 15 (återbäring av elskatt till företag med ambitiösa sparprogram)

Utskottets hemställan – som ställdes mot motion 48 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 16 (restitution av kolskatt vid elproduktion)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 11 av Stig Josefson och Ingemar Hallenius – bifölls med acklamation.

Mom. 18 (skatt på bensin som används för fritids- och privatflyg)

Utskottets hemställan bifölls med 171 röster mot 131 för reservation 12 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del. 3 ledamöter avstod från att rösta.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

Skatteutskottets betänkande 14*Mom. 1* (lagernedskrivningen)**Hemställan**

Utskottets hemställan – som ställdes mot hemställan i reservation 1 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Motivering

Utskottets motivering godkändes.

Mom. 2 (den statliga bolagsskatten)

Utskottets hemställan – som ställdes mot motion 256 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 3 (avdragsreglerna inom företagsbeskattningen)

Utskottets hemställan – som ställdes mot motion 256 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 4 (grundavgift till socialförsäkringen)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 6 av Knut Wachtmeister m. fl. – bifölls med acklamation.

Mom. 5 (det särskilda investeringskontot)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 7 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 6 (det särskilda forskningsavdraget)

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservation 8 av Knut Wachtmeister m. fl. i motsvarande del – bifölls med acklamation.

Mom. 7

Utskottets hemställan bifölls.

Nr 49

Torsdagen den
15 december 1983

Ändringar i taxeringsförfarandet

Skatteutskottets betänkande 15

Utskottets hemställan – som ställdes mot reservationen av Knut Wachtmeister m. fl. – bifölls med acklamation.

Skatteutskottets betänkande 18

Mom. 2 och 3 (vissa räntefrågor och lagförslagen)

Utskottets hemställan – som ställdes mot utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till reservationen av Knut Wachtmeister m. fl. – bifölls med acklamation.

Övriga moment

Utskottets hemställan bifölls.

12 § Kammaren beslöt att förhandlingarna skulle fortsättas vid morgondagens sammanträde.

13 § Anf. 192 TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista uppförs skatteutskottets betänkande 13 främst bland två gånger bordlagda ärenden.

14 § Kammaren åtskildes kl. 00.02.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert